

Št. 098

**JULIJ
2014**

Časopis za brezdomstvo
in sorodna socialna vprašanja

1 EUR

Polovico dobi prodajalec.

Številka prodajalca:

KRALJI ULICE

ŽIVIM!

Kazalo:

- 2 **UVODNIK**
- 3 **ŽIVIM**
- 5 **DROBNE RADOSTI**
- 6 **POREDNA NA ONKOLOGIJI**
- 7 **STANJE STVARI**
- 11 **SPLET NOROSTI IN BOLEČINE**
- 12 **POTOVANJE OKOLI SVETA**
- 15 **PRAVICA JE PRASICA**
- 16 **ZGODBE O KOLESIH**
- 17 **KAJ IZ(B)RIŠE ŽIVLJENJE**
- 18 **GLASBA MI JE VRNILA ZDRAVJE ...**
- 19 **ŽIVIM ... KO SE ODKLOPIM**
- 20 **GOSTUJOČI KOLUMNIST**
- 21 **KRALJICA IN KRALJICA**
- 22 **KRIŽARJEVA KOLUMNA**
- 24 **KADILEC**
- 26 **ŽIVIM IN SANJAM**
- 27 **TRAGIKA IN HUMOR**
- 28 **MILOŠEV FOTOGRAFSKI KOTIČEK**
- 30 **ALI MI BO USPELO?**
- 32 **KRIŽANKA**

Uvodnik:

ALI OBSTAJA ŽIVLJENJE PRED SMRTJO?

foto: osebni arhiv

Ljudje pogosto problematiziramo življenje po smrti, redko pa se na podoben način sprašujemo po življenju pred smrtjo. A vendar je to tisto, kar je tu in zdaj najpomembnejše in česar ne moremo izboljšati na ta način, da se nadejamo boljšega življenja ... po življenju.

Vprašanje iz naslova tega uvodnika na duhovit način postavlja pod vprašaj, ali zares živimo, ali živimo polno, ali živimo tako, kot bi morali, kot bi želeli in kot bi bilo – po človeško – najbolje živeti. In če je odgovor na ta vprašanja Ne!, potem res lahko samo upamo, da bo kasneje bolje ... Ali pa pogledamo, ali se da življenje tu in zdaj izboljšati. Vprašanje o življenju pred smrtjo je torej humanistično vprašanje, vprašanje o meri človeka in o tem, kaj je življenje po meri človeka, vprašanje o življenju po smrti pa je teološko vprašanje, ki na nek način preskoči človeka in odgovore postavlja v nejasno prihodnost.

Življenje pa teče, se dogaja. Velikokrat ne sprašuje prav dosti, kakšno bi še lahko bilo, ker je preveč zaposleno samo s seboj, ker preveč živimo, da bi se lahko spraševali, kako živimo. Ker je življenje preveč (?) polno, pa čeprav težav, stisk, omejitev, tudi bolečin in trpljenja ... A ljudje smo bitja, ki praviloma želimo živeti, ki želimo stiske in težave premagovati, smo bitja spopadanja s težavami, bitja preseganja in postajanja, pa čeprav so naše izhodiščne točke močno različne in naše perspektive ravno tako.

In tako uspemo živeti ZA ... različne stvari, za teater, za glasbo, za potovanja, želimo si PREŽIVETI, trudimo se, da se ne bi izgubili, iščemo se med kaosom in izpolnitvijo, živimo s hrepenenjem po tistem »enem« ali tisti »eni«, ki bi me sprejel/a takšnega/o, kakršen/na sem ... Obenem pa tudi vemo, da »vsega pa res ne moremo dobiti«.

Na poti preživetja nam pomagajo različne oblike pozabe, begov in odklopov, predvsem pa veliko upanja. Pa čeprav na poti skozi zapore, bolnice in norišnice. In drugi ljudje. Pa čeprav je mnogim izmed nas težko verjeti in zaupati drugim. Že imamo svoje izkušnje. A ti drugi vedno so, pa čeprav praviloma nikoli ne pomenijo čudežne izpolnitve in popolne odrešitve od stisk in bolečin. Vedno smo, vedno je vsak od nas nekdo »drug« nekemu drugemu.

Avtorice in avtorji v tej poletni številki zares izpričujejo Živim! In to s klicajem. Nam članom društva Kralji ulice, a tudi vam bralcem in vsem ljudem, ki se srečujemo z brezdomnimi, pa ostaja težka in včasih ne najbolj jasna naloga postati čim boljši »drugi«, da bo življenje za vse zares čim bolj vredno.

Bojan Dekleva

Živim ... v naravi

Drži, da je neokrnjene narave veliko več kot pa tiste, ki jo je človek tako ali drugače zaznamoval s svojo prisotnostjo in delovanjem. Sateliti, ki tisoče kilometrov nad površjem obkrožajo naš planet, in vesoljske sonde, od katerih so nekatere celo zapustile naše Osončje – dlje pa naš vpliv več ne sega, razen elektromagnetnih valovanj, ki so jih in jih še naše naprave sevajo v brezmejni prostor. Ker ne prebivam na robu vesolja, torej lahko rečem, da živim sredi narave. Sliši se zelo lepo! Da ne pozabim: slovenska narava je čudovita ...

Živim ... v civilizaciji

Umetnostni zgodovinar Kenneth Clark je kot eno glavnih značilnosti civilizacije navedel »občutek trajnosti«. Verjame, da »mora civiliziranec imeti občutek, da nekam pripada v prostoru in času; zavestno mora gledati naprej in gledati nazaj«. Sam se sprašujem: Kaj ni čudno, da na Zahodu še vedno vladajo religije in ideologije nomadskih ljudstev z Bližnjega vzhoda, ki so se kot Clarkovi »klateži in vdiralci« selila sem ter tja? Na srečo civilizacija ni nastala samo na ozemlju današnje Evrope in Bližnjega vzhoda, ampak tudi na Daljnem vzhodu – le da nas slednji kaj dosti ne zanima, raje ponovno odkrivamo toplo vodo. Ponosni na plehkosti, izmišljene v okolici Sredozemskega (sic!) morja, delujemo zmedeno in za časom. Že gimnazijski režim mi ni mogel vbiti v glavo strahospoštovanja do starih Rimljanov in Grkov, za katere se mi še danes zdi, da so od jonskih naravoslovcev dalje samo še variirali eno in isto temo. V šoli smo se učili, kdo so bili zmagovalci prve in druge svetovne vojne, a se na moje začudenje oziroma po mojih pričakovanjih med zmagovalci ni omenjalo Smrti in Pohabljenosti. Morda pa se lahko zatečemo po pomoč, namesto k »učiteljici« zgodovini, rajši k psihologiji? Vsi vemo, kdo je bil Sigmund Freud: zakaj, hudiča, pa nam vedno pozabijo povedati, da je ta veliki poznavalec človeške duše svoje življenje končal s samomorom? Bi radi slišali še kaj več o naši civilizaciji? Rajši zajemajte še iz drugih virov, ne le iz evropskih oziroma zahodnih – to je moj edini nasvet.

Živim ... v slovenskem narodu

Živeti v tem narodu je zapleteno. V prid našega naroda lahko rečem le to, da drugih narodov ne poznam dovolj dobro, da bi jih lahko pošteno primerjal s Slovenci. Menda podobni butalci živijo v Dagestanu (o tem sem bral zanimiv članek). Kot nečak treh po vojni pobitih mladoletnih domobrancev in dveh po nalogu Partije zaprtih tet, po drugi strani pa sam žrtev dolgoletnega siljenja s katoliškim načinom čutenja in življenja že dolgo oziroma še vedno iščem dober približek resnice o obeh totalitarizmi, ki sta močno zaznamovala naš narod, pa tudi mene (seveda ne izključno v slabem). Morda bi bila rešitev za naš narod, da bi se Slovenke močile s tujci, Slovenci pa ženili s tujkami – tako bi v našo monokulturo, ki spominja že na incest, vstopilo nekaj novega, svežega. Včasih pa sem le ponosen, da sem Slovenec: ko spremljam naše športnike in športnice, umetnike in umetnice, pa tudi nekatere človekoljube ...

foto: Aleksander Petric

Živim ... v svoji družini

Kot otrok sem živel zelo dinamično življenje: štirje otroci, vedno nemirna in potrditev iščoča starša, veliko znancev, dogodkov, dejavnosti, potovanj ..., pa vendar, vsaj zame, najstarejšega otroka, veliko težkega in mračnega. Čustveno odsotnega očeta možačasta mati ni mogla nadomestiti, kakor tudi jaz ne njej ustreznega odnosa z možem. Živo hranim v spominu nekatere osnovnošolske dni, ko sem se, »superodličnjak«, peš vračal od pouka in sem na lepem zahrepenel po tem, da bi doma na hiši zagledal izobešeno črno zastavo. Saj ne, da bi koga tako zelo sovražil, da bi mu želel smrt: le skrito upanje sem gojil, da bo kdo za vedno izginil in bo naš »srednjeveški« red razpadel ali pa se vsaj malo omehčal ... Na našem vrtu še vedno stoji velika stara češnja; kot otrok sem se rad povzpel visoko v njeno zeleno krošnjo in objel njeno temno lubje; takrat sem se počutil varen in pomirjen. Desetletja kasneje mi je prišla v roke knjiga z naslovom »Po tihem zapeljani«, kjer sem se lahko dobro poučil o čustvenem incestu in njegovih posledicah, že mnogo prej pa sem prebiral Rothov roman »Portnoyeva tožba«, nekakšen leposlovni ekvivalent prej omenjeni strokovni knjigi. Ni čudno, da sem se v takšnih razmerah rad zatekal v domišljjski svet, naravo in ekscesno spolnost ... Naša primarna družina se je pozneje razširila z osnovanjem sekundarnih družin brata in dveh sester, in se še vedno širi, kar seveda ima nek čar. Vseeno ostajam nekeje na obrobju, in si želim, da bi pri tem ostalo, tudi ko oziroma če bom enkrat osnoval svoje lastno gnezdo. Konfucij je nekoč dejal: »Za ljudi različnih nazorov ni medsebojnih nasvetov.« Sodobni japonski pisatelj Murakami pa: »Zame je najvrednejše premoženje to, da sem jaz in ne nekdo drug. Brazgotine na duši pa so povsem samoumevna cena, ki jo mora vsak plačati za svojo enkratnost.«

Živim ... v svojem telesu

Na račun svoje suhosti pogosto dobivam pripombe. Pa me to ne moti. Vem, ali vsaj slutim, kaj vse zmore moje telo. Od nekdaj imam rad šport. V številnih športih sem se vsaj preskusil. Zadnja leta sta me osvojila tek in pa ples – argentinski tango. Pri obeh kdaj pa kdaj doživim prav ekstatične trenutke, sem ter tja pa tudi pobitost, vendar ne odneham. Zanimati me je začelo delovanje telesa nasploh, teorije preskušam v praksi in to pozitivno vpliva na moje vsakdanje počutje. Nekoč sem zmotno mislil, da se v šport zatekajo predvsem tisti, ki imajo nekaj manj v glavi, danes pa v knjigah o športu pogosto iščem celo

inspiracijo za življenje. Je že tako, da z leti postajamo vse bolj telesno leni in redno ukvarjati se s športom pri petinštiridesetih, kolikor jih trenutno štejem, pomeni plavati proti toku. Je naša družba res obsedena s kultom telesa? Rekel bi, da prej z mučenjem telesa s slabimi navadami, ki jih spremljajo zmotna prepričanja ali pa preprosto – nepoučenost.

Živim ... v kulturi

Čeprav vsi nekako vemo, kaj kultura je, ter uživamo njene sadove, pa le malokdo pomisli, da je tudi pravna kultura pomemben del splošne kulture, ali bi to vsaj morala biti. Zadnja leta se vse bolj oglašajo predvsem mlajši pravniki, ki opozarjajo na pretrgano povezavo med zakoni in tem, kar je nad oziroma zadaj za njimi: to pa so občečloveške vrednote in še posebej pravne vrednote in načela. Kultura je nekaj živega, nekaj, s čimer se je treba nenehno ukvarjati, ne pa mehanizem, ki ga sestaviš, vključiš in pustiš, da sam dela namesto tebe. Kultura zahteva veliko libida (!!), ampak za človekov libido se tepe še marsikdo. Evropa je ponosna na svojo kulturo, ki jo uživajo in občudujejo tudi neevropski narodi, toda najpomembnejša kultura je nedvomno srčna kultura, in vsi mi smo lahko srčni kulturniki in smo kot taki upravičeni do ugodnosti s strani Ministrstva za kulturo, Direktorat za srčno kulturo. Natisnite, izpolnite in pošljite obrazec, rok za oddajo je ...

Živim ... v umetnosti

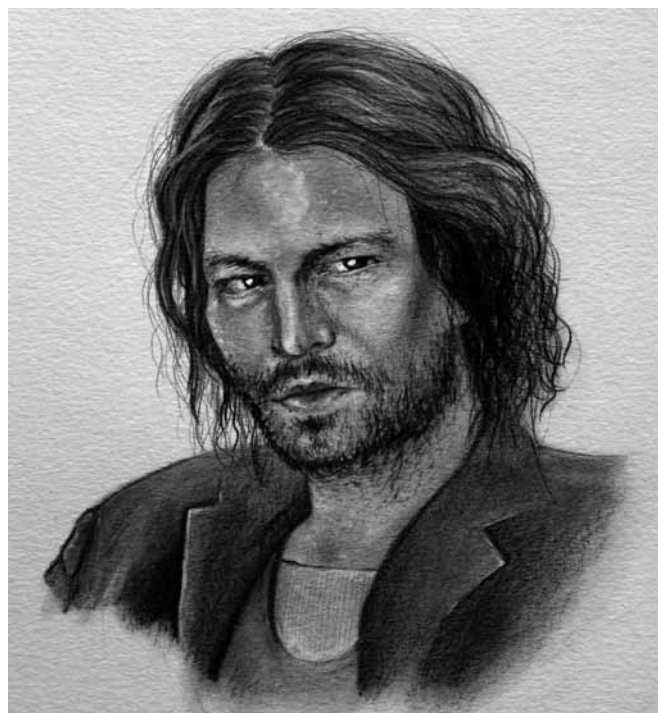
Rad berem leposlovne knjige, včasih tudi sam kaj napišem ali prevedem iz španščine, rad poslušam glasbo ..., skratka – vsa umetnost mi je zelo pri srcu. Mislim, da nam umetnost ni dana zato, da bi nam življenje polepšala (ker življenje ni grdo – ali pač?), temveč zato, da nam ga olajša (ker živeti ni vselej lahko). Rad imam tudi abstraktno umetnost in eksperimente na področju umetnosti. Veliki umetniki so pogosto z vidika religioznih sistemov tudi veliki grešniki, a je tako, da najbolj bogaboječi moške in žene pogosto nimajo velike umetniške potence. Umetniki pa se najbrž na tihem zavedajo, da je tudi bog sam umetnik, in da bo, ko pride njihov čas, zamižal na eno oko ...

Živim ... v svobodi

Ko hodim naokoli, vidim še ne prav stare spomenike, na katerih je vklesana beseda »svoboda«, v povezavi z »boriti se«, »darovati življenje za« in podobnim. Ne glede na namen, s katerim je pretekli režim postavil ta obeležja, pa mi je všeč, kar na njih piše. Ponekod še dandanes frazo »Libertad o muerte!« (Svoboda ali smrt!) zelo resno jemljejo. Kaj pa se je zgodilo z nami?! K pravi svobodi po mojem ne sodi le to, da se lahko svobodno izražaš, ampak tudi to, da te nekdo posluša, medtem ko govoriš (če še nisi obupal) iz sebe in po svoje, neklisejsko. Če dejanske svobode govora ni, se počasi zapreš vase ali pa postaneš govoreči avtomat. Tudi ostala področja svobode se preskušajo v praksi: samo na ta način spoznaš, kako svoboden si ti sam in pa tvoje okolje.

Živim ... v erotiki

Kot da sem iz dveh delov: eden je grob, drugi prefinjen. Eden bi vse takoj, drugi bi okušal in počasi gradil. Morda teče (moja) naravna pot od prefinjenosti h grobosti in nazaj k prefinjenosti. Marsikaj rad delim z drugimi, mnoge lepe in dobre stvari se na

Lea Artist Mihalič

ta način še okrepijo, pri erotiki pa je moja izkušnja ta, da ne prenese veliko komentiranja, če naj ohrani vso svojo moč. »Premalo za enega, preveč za tri« – tako pravi pregovor. Dragi bralci in bralke, žal mi je ...

Živim ... med prijatelji

Pravijo, da v stiski spoznaš prijatelja. V čigavi stiski – lastni ali njegovi? Sam mislim, da prijatelja najbolje spoznaš, kadar sta v stiski oba – ti in on. Ko ti recimo nekdo ponudi kruh, pa ga sam strada. Podobno sem skusil daleč od doma, med služenjem vojaškega roka konec osemdesetih let. Včasih me sedanji prijatelji s svojo zvestobo, pozornostjo in toplino pripravijo do spraševanja o samem sebi in do drugačnega pogleda nase: kdo sploh sem, kakšen sem videti v očeh prijateljev, da tako čudovito ravnaajo z mano? Hvala vam, prijatelji in prijateljice!

Živim ... v sanjah

Neka, zdaj že (na žalost) bivša prijateljica mi je nekoč rekla, da vztraja pri življenju prav zaradi sanj, ki jih včasih sanja, ker da so tako čudovite. Tudi sam imam kdaj sanje, ki so prav sanjske. Nočnih mor nimam skoraj nikoli, imam pa včasih moraste občutke, ko sem buden. Vedno sta mi šla na živce razlagalen in analitičen pristop k sanjam; meni sanje pomenijo predvsem doživetje kot vsako drugo, skratka nekaj, kar nam življenje obogati. Sanje so dokaz, da se da učinkovito sprehajati tudi, ko naše telo na videz miruje. Zame so sanje enakovredne »budnemu« življenju, priznavam njihovo emancipacijo, čeprav se mi ne zgodi pogosto, da bi imel težave z ločevanjem med budno realnostjo in sanjami. Na srečo sem doživel tudi nekaj podobnega zlitju sanj in resničnosti, zgodilo pa se je nekje daleč, na drugem koncu našega planeta. Trajalo je kar nekaj »sanjskih« mesecev ...

Živim ... v boju

Moj lastni aforizem pravi: »Trpljenju nihče ne uide. Zato rajši trpi aktivno (v boju), kot da trpiš pasivno (si nič ne upaš, v sebi pa se grizeš).« Nekateri moji boji potekajo prav zdaj, v moji

notranjosti in zunaj mene. O tem ne morem na dolgo, ker bi mi to lahko škodilo. Boj in občutek osebnega dostojanstva sta med seboj povezana. Vsem, ki se radi bojujejo, priporočam knjigi »Umetnost vojne« in »Krabat« (avtorja sta se rodila v razmiku par tisočletij, kar potrjuje univerzalnost teme); za bolj potrpežljive bralce in bralke pa tudi avtobiografijo Nelsona Mandele.

Živim v ... razumu

V življenju imam eno srečo: za menoj so dolga potovanja skozi intelektualne svetove, in ta pot, kot kaže, še zdaleč ni končana. Veliko stvari moram z razumom okusiti, da jih lahko potem postavim na neko oddaljeno mesto, jih tam pustim in se (vsaj začasno) lotim česa drugega. Vprašanja in opažanja se mi spontano pojavljajo in vztrajno čakajo, da se nanje aktivno odzovem. Razum mi pomeni eno od poti k svobodi, in ko nekaj dodobra obdelam, sem zadovoljen in pomirjen kot kakšen vrtničkar, ki je lepo obdelal svojo gredico in zdaj pobira prvo zelenjavo. Vem, da vsega ne bom nikoli razumel (še napačno ne), grozen pa je zame občutek, da bi nekaj lahko razumel, pa se nisem dovolj potrudil – še zlasti, če gre za pomembne teme. Moj intelektualni razvoj je pred veliko leti močno pospešila zveza z 9 let mlajšo srednješolko, ki je (kaj ni to zanimivo?) obiskovala drugi letnik poklicne šole, ko bi morala biti že v četrtem.

DROBNE RADOSTI

Zdaj je prišel čas za drobne radosti, mi je rekel M., ko sem ga obiskal v bolnici za pljučne bolezni. Bil je sončen pomladni dan in med vejami sva pogledovala za dvema modrima in enim rdečim jadralnim padalom, ki so se lovili po nebu. Zdaj bo treba razmisliti in ugotoviti, katere so te drobne radosti. Spet sva šahirala in M. me je tokrat prvič premagal. No, pa saj jaz sem doslej le enkrat njega, drugače pa sva vedno remizirala. Igro sem začel precej brezskrbno, celo začel otvoritev s kar hudim napadom, a naenkrat se je položaj obrnil. Nasprotnikova kraljica in tekač sta bila postrojena na isti liniji, ki je kazala proti mojemu kralju, in igra mi je zgledala izgubljena. Mimo sta prišla še dva druga bolnika, ki sta ob pogledu na mojo situacijo zmajevala z glavama in hvalila potezo mojega nasprotnika. No, potem se je izkazalo, da ta napad ni bil usoden, a od takrat naprej mi ni več šlo na bolje. Situacija je v končnici postala še težja in na koncu me je M. matiral. Tako gre to v šahu. M. je povedal, da so mu zdravniki rekli, da operacija zaradi več njegovih prejšnjih operacij ter razširjenosti bolezni ni možna. Ter da sicer ni za pričakovati, da bi bilo kar na hitro konec, vendar da bo šlo od sedaj naprej predvsem za prizadevanje, da bi bolezen čim počasneje napredovala. Zato se M. v Ljubljani obeta še več zdravljenj, pač kakor se bodo odločili različni zdravniški konziliji. Šahovnica s skoraj vsemi požrtimi figurami je ležala med nama, a najina šahovska strast je bila potolažena. Do prihodnjič! Najine igre so vedno bolj zagrizene in zdi se mi, da napredujeva v strategiji, torej v premišljevanju, katera bo druga in tretja poteza, in ne le prva naslednja. Na steni se je na televizorju vrtel prenos tekmovanja v umetnostnem drsanju, in ugibala sva, koliko so stare drsalke, od katerih so bile nekatere videti kot učenke šestega ali sedmega razreda osnovne šole. Šla sva še po dve kavi, in M. mi je rekel, da jutraj nalašč ni pil kave, da bi jih lahko kasneje midva skupaj več.

Živim ... v neizrekljivem

Zakaj, se včasih vprašam, delitev na javno in zasebno? Zakaj imamo vsi kakšne intimnosti ali skrivnosti? Po mojem ne vedno zato, ker bi nas bilo česa sram, tudi ne zato, ker bi nekaj slabega storili ali naklepali, niti zato ne, ker bi drugi ljudje zaupano lahko zlorabili. Zakaj pa potem? Mislim, da zato, ker se vsi bolj ali manj zavedamo (ali vsaj čutimo, slutimo), da so med nami kot posamezniki določene nazorske razlike ter izkustveni prepadi, ki jih z besedami, v pogovoru ni moč premestiti; če bi tisto, kar nas neizogibno ločuje, nepremišljeno izpostavili javnosti, bi to zanesljivo vodilo v nesporazume, ki bi včasih pripeljali še do česa hujšega. Kot odrasla, odgovorna oseba si vsega, kar mislim in vem, ne upam izreči, ne le iz strahu zase, ampak tudi za druge. So pa tudi stvari, ki jih ne želim izreči – ker so lepše, če se jih ne komentira. Konfucij je nekoč izjavil: »In Nebo, ali govori? Drug za drugim si sledijo letni časi, in vse stvari prihajajo na dan. In Nebo, ali govori?«

Živim ... dokler ... khmmm ... Še zadnjič v tem sestavku kličem na pomoč Konfucija, ki je med drugim dejal: »Plemenitnik ne mara končati življenja, dokler ni poveljal svojega imena.« :-)

Jurij Kunaver

Tjaša Žurga-Žabkar

Drobne radosti? Ali obstajajo sploh kake druge razen drobnih? Koliko drobne lahko sčasoma postanejo? Piti skupaj kavo je ena taka, igrati šah druga, gledati leteče zmaje na prijetnem soncu morda tretja. A M. bi rad šel, če ga bodo pred zdravljenjem le pustili domov za vsaj par dni, na hitro v kake toplice. Pa ne kar v »kake«, ampak prav v tiste, ki jih največkrat obiskuje, kjer ga poznajo, kjer se mu prilagajajo in ga kot gosta spoštujejo. Skratka, kjer je vse v redu, kamor lahko pride z zaupanjem, da se bo dobro počutil. In če M. kaj poznam, bo verjetno med drobne radosti štel tudi prisotnost na svojem delovnem mestu, pa tudi dostavo Kraljev svojim rednim odjemalcem po Ljubljani, pa čeprav je že invalidsko upokojen.

B.

POREDNA NA ONKOLOGIJI

Tokrat se srečava na onkologiji, na oddelku D1. Preseneti me, kako popoldne nikjer ni nobenega pacienta. M. me čaka pred avtomatskimi vrati, da mi jih odpre, da mi ni treba zvoniti sestram, ker zares ni treba, da vedo, kdaj ima M. obisk. Vse je tako kot v bolnici. Vse čisto, tukaj nenavadno tudi vse tiho, pacienti v posteljah, M. edini, ki hodi naokrog. Mnogi imajo v rokah infuzije in na infuzijskih stojalih jim visi več plastičnih steklenic (hm, kakšna besedna zveza je to, plastična steklenica!?), nekatere velike, nekaterim tudi pet ali šest plastenk s tekočinami različnih barv, ki jim jih male električne pumpice porivajo v vene. Kemoterapija in biološka zdravila. Mathuraba, v plastenkah, ovitih s srebrno alufolijo. Zdravila tečejo v vene tudi po več ur, medtem ko sestre zelo pogosto prihajajo gledat, ali bolniki infuzijo še prenašajo ali pa je kriza in je treba infuzijo ustaviti. Drugi bolniki ležijo v posteljah, nagnjeni z glavami malo navzdol. To so taki, ki so ravno dobili zdravilo s punkcijo v hrbtenični kanal in morajo tako ležati 24 ur, da jim zdravilo steče v možganske votline.

A M. še ni tam. Zdaj šele čaka na obsevanje, in ker je ravno čas med prazniki, še ni dočakal njegovega začetka. Pove pa mi, da so ga morali trikrat dati na posebno pripravljano mizo, kjer mora mirno ležati na hrbtu, medtem ko mu s posebnim skenerjem določijo, kje ga bodo obsevali, in mu v ta namen narišejo na telo različne ciljne črte, kot bi bil kaka živa tarča. Pa saj JE ravno to, tarča za radioaktivne žarke. Trikrat je moral na mizo, ker ga je vedno začelo tako močno boleti, da so ga morali spustiti dol in nadaljevati spet naslednji dan, pa čeprav so mu pred tem postopkom dali injekcije proti bolečinam. A M. ne popušča, in sestre tudi ne, tako da so na koncu opravile svoje, in M. zgleda po prsih kot tetoviran.

A ker je praznik, obsevanja ni. Zato raziskujeva bolnico. Greva vsepovsod, tudi kamor se ne sme, in M. pravi: »Saj mi uličarji pa smo zato, da gremo lahko kamor koli!« Vmes spet ne srečava nobenega pacienta, zgleda da jih tu ne spuščajo naokrog ali pa niso ravno pri volji za sprehode. Srečava pa kakega čistilca, ki govori – včasih vsem poznan, danes pa mladim več ne poznan jezik, in z njim se takoj sporazumeva in od njega dobiva tajne napotke, od kod veter piha in kam naprej. A vseeno se tudi zgodi, da se malo izgubiva.

Ob avtomatih si kupim sendvič, vrti se mi v glavi in slabo mi je. M. me bodri. S seboj imam šah, a M. mi prvič reče, da ga danes šah ne veseli. Tudi kava ne. Shujšal je za 16 kil.

Nazaj na oddelku naju sreča zdravnik, ki kar malo neprijazno govori z M. češ da mora ležat, in da če se bo stalno potikal naokrog, »bo narobe in bo kaj zaškripalo«. M. je užaljen in ježno sam pri sebi in tudi meni »zarenči«. Češ kaj pa on ve, da ga boli najbolj ravno takrat, ko leži, in najmanj, ko se premika. Poleg tega se hoče čez dan čim bolj utruditi, da bi lahko čez noč čim več spal, sicer ga – kljub zdravilom proti bolečinam le-ta zbudi in držijo brez spanja.

M. mi pokaže še druge skrivnosti, kako na primer s spretno nameščenim kartončkom preprečiš, da bi se vrata na oddelek zaprla, tako da ti ob povratku nanj iz tajnih sprehodov ni treba zvoniti sestram in tako izdati svojih poti. In še druge skrivnosti so, ki so vanje lahko uvedeni samo tisti, ki si upajo na oddelek D1 in tam sprejeti v varstvo posvečeno znanje tistih pred njimi, ki so ga prejeli od še prejšnjih in predali naprej.

B.

ČEMU

**ČEMU PO DALJNI SIVI CESTI
NAJ SE TRUDIM PRITI K TEBI,
KI LE SPOMIN SI?**

**IGRATI NA VSE STRUNE,
BITI ONA,
KI TO NISEM?**

**ČEMU VERJETI V TISTE DROBNE KOCKE,
DA SESTAVIM Z NJIH OPEKO
IN ZGRADIM MAJAVI GRAD?**

**ČEMU - POVEJ - NAJ IŠČEM SREČO,
LE ČEMU,
KO NI TE TU
IN MI DUŠA JEČI,
KER BI RADA ODGOVORE TI DALA,
KI MORDA JIH NITI SLIŠALO NE BO
TVOJE UHO?**

ČEMU??

BARBARA KALIŠNIK

STANJE STVARI

V oči mi svetijo z baterijami, črnimi maglitkami se mi zdi, podnevi in ponoči, da boleče odpiram veke, ko mi k temu prigovarjajo. To počnejo sicer enolično, ampak docela neizprosno, zato delam kot robot. V točno odmerjenih presledkih dobivam infuzije antibiotikov in analgetikov, ki boleče pronicajo vame, do onemoglosti mi merijo pritisk in vtikajo v uho termometer, ki nadležno piska. Dovolj jih imam, teh belih in modrih halj, vseh po vrsti, ki se sklanjajo nadme, utrujena sem in željna miru. Celo dosti več; hrepeneče sanjam, da bi me kaka velikodušna sila odpihnila v veselje, kjer bi se mirno zazibala v tišino in brezčas. Kajpada se nič ne zgodi, zato besno kot ris zapiham – čemu sploh služijo galaksije? Vsa ta brezdanja prostranstva, v katerih ni azila? Res je, nič ne morem izdaviati, nekako ne izvije se in ne izvije iz suhih ust krik, ki ga čutim z vsem svojim bitjem: »Nočem se boriti!!« In potem še rahel vprašujoč prizvok: »Ali pač?« Negotovo tuhtam – že res, preživeti znam dobro, nekakšen mojster sem, kadar gre za tik pred zdajci, ampak živeti – to je pa čisto druga pesem. Me sploh še mika? Mogoče je pa ta nezmožnost odločitve moj večern zapik, v katerem se odrekam življenju. Prekleta, dvom in strah, ki me odvrčata, da bi si zares izborila svoj prostor pod soncem. Dosti raje se bojazljivo, scela negotovo vrtim v krogu – na najbolj skrajnih krožnicah, se ve. To počnem v neskončnost, kot kak preklet šaman. Le da njega nikoli ne zanese iz smeri. Končno odprem oči in takoj mi postane jasno, Kje in Kaj sem. Vidno polje je stisnjeno v ozek obroč stropa – belega kajpak –, ki se preliva v obrobo rumeno-rjavkastih ploščic točno pred mano. Zagledam umivalnik in malo više (kamor nič hudega sluteč zapeljem pogled) še sveže očiščeno Ogledalo. Njegova čistost in bistrina me slepita, boleče me vleče bliže, vse bolj vanj in seveda me že v istem momentu spet torpedira ven. Ker zgodi se, da me brez kakega opozorila zgrabi blazna panika. Ogledalo je zadnje, česar si zdajle želim. In že si naslikam prizor, ki me takoj vzradosti: strašen plaz se brez opozorila privali iz stene, brezkompromisno spodnaša in ruši vse pred sabo, ogledalo sunkoma strmoglavi iz veličastne in predvsem zanesljive drže, da se sesuje v črepinje, v manj kot nič. No, tako zlahka ne bo šlo, treba je preklopiti v realnejše opcije. V mislih vneto merim, prizadevno računam, pod kakšnim kotom bi se ga lahko znebila, kaj in kako bi bilo treba zagnati vanj, da bi se stresel z žeblja. Kar pa je seveda čista utopija. V resnici mi ne uspe iztegniti niti prstov na roki. Le nekaj si lahko z gotovostjo obljubim – da se ne pogledam vanj, vsak dan posebej ne, nekaj dni ali mesecev, če bo treba. Klavirno zavarovanje mi ni prida v pomoč, z ogledalom ali brez lahko svoj videz rentgensko natančno čutim skoz sleherno poro razbolele kože, skoz neštete podplutbe, izpod katerih plaho kukajo v svet moje oči (samo te so ostale približno take kot prej) in skoz razbita usta. Verjetno sem vseskozi preveč čvekala. Kdove koliko zob mi je sploh ostalo? Z jezikom previdno plazim po dlesnih in ne morem si kaj, da obupano ne štejem. Saj ni mogoče. Ponovim maneuver in potem še enkrat, za vsak slučaj, tokrat bolj počasi in natančneje. Vdam se, to že, zbotam pa ne. Se pa vame, ne vem odkod, tolažeče vtihotapi rahla misel in me poboža: »Vse je relativno.« Rahla misel je, ampak zame ni trdna nič manj kot kamen, skala, kost.

Kako da ležim v tej postelji in boljčim v prazno, kako da me ne obide vsaj ena znana misel ali obraz, kak svetel preblisk? Saj ni mogoče, da bi bilo to vse? Iz golega kljubovanja in mržnje,

stkane iz bolečine, začnem presti misli. Vem, da bo treba, sčasoma se bo treba spomniti, kaj počnem v tej postelji, kaj je šlo tako zelo narobe? In zakaj? Gre res za zločin in kazen? Odbijem 10 pik vsakemu, ki me je že od malega napolnil s krivdo, ki je ne morem več nositi! Za vsako malenkost, ki jo narediš narobe, se izstavi račun. Pa kdo to pravi? Ne smem se naprezati, to je več kot jasno, zato si ukažem pri priči otresti se teh misli. Preusmerim tok in se raje skušam spomniti, kateri dan je, otožno mi zakruli po želodcu. V mislih negotovo odštevam, mislim, da bo tretji dan, kar ne jem. Vsaj ne oralno. Je poletje? Zagotovo! Z mene odtekajo slapovi, ampak nisem si sposobna obrisati potu, ki se cedi po čelu in hrbtu. In si zabičam: Treba bo začeti misliti! Vsaj to. To počnem nekam radostno, saj je pravzaprav najbolje, kar znam; počasi in vztrajno napletam misli in spomine okoli nepomembnega vretena, vendar mi nekako ne steče. Tem bolj mineva čas, tem bolj neučakano jih povezujem, niti v glavi, v kateri sicer zeva strahotna praznina. Nič drugače ne postane, napenjanje gor ali dol, nobenega napredka ni zaznati, razen morda osamljene in nepričakovane sape pod deko, vsekakor preglasne, zaradi katere me ostale pacientke v sobi zabodeno pogledajo. Pa kaj. Komentar in očitke uvidevno zadržijo zase, torej moram zares izgledati ubogo. In seveda se zasmilim sama sebi. Sprijazniti se moram, da – pa čeprav samo za zdaj – ostajam še ena potopljena senca več v mrtvici Lete. Ampak padec, to pa res – stalno omenjajo moj padec v adrenalinskem parku. Meni ni v nikakršno pomoč ta skop miselni konstrukt, luč se zasveti šele v sobi, kamor so me odložili reševalci. Od takrat naprej spet živim – točno od trenutka, ko na sebi jasno čutim oči doktorja, ki kar ne more skriti groze ob pogledu name. Trudi pa se, za kar mu v mislih takoj prisodim 5 pik. Mogoče kasneje ne bo več priložnosti za to, mogoče pa sploh ne bo več tistega – kasneje? Zatrepetam in ne morem si kaj, da ne zamižim, ko me prešine, kako je čisto človeško, če se seseda vase, ko ocenjuje škodo na meni. Čeprav mu moram priznati, da to po drugi strani počne mirno, kot bi lecitiral; z monotonim glasom in ne da bi sploh trenil, snema svoje ugotovitve na diktafon. Obravnava me, kot da sploh nisem človek! V mislih mu za kazen nemudoma odštevam 5 pik. Čeprav priznam, da kolebam – mogoče bi mu jih pa morala prišteti??

Če me res vidi le kot kos mesa, bo nemara laže in predvsem bolje šival? Spominjam se tudi slepeče luči nad operacijsko mizo s stotimi lučkami znotraj, ki bi me morale po vseh zakonih fizike pošteno ogreti, a nepojasljivo mrzko boljčijo vame, ki lahko samo ležim. In seveda se spomnim lahkotnega klepeta sodelujočih pred operacijo, tik preden so me veke dotolkle. Medtem ko po meni obupano vre, kaj se bo izcimilo iz vsega, in sem eno samo vprašanje – bom ali ne bom –, zdravniki klepetajo kot na tržnici, mahnila bi jih po ustih, z vso silo nemoči, zaradi katere sem tiho. Pred mano stoji jasno izoblikovana misel na smrt in zanima me, ali se bo pojavila kot koščena kultura ali pač nezanimiva črna luknja, ki me bo brez oklevanja posesala in spet izpljunila v nov svet. V gostoljuben ali nemara krut nov svet, v katerem ne vem, ali se bom sploh imela priložnost na novo orientirati? Je res, da bom vzniknila iz pepela kot kak nadležen kaktus, ali bom, z nekoliko bolj naklonjenim algoritmom, vzletela – veličasten kondor med gorami, ki jih ljubim? Vse to kipi v meni, medtem ko oni govorijo o raznju! Še bolj določni postanejo; govora je o čevapčićih in čebuli! Takoj jim oprostim – 5 pik vsakemu, ki se

je pripravljen ukvarjati z zverženimi ostanki ljudi. Mi vsi smo, v kakršni koli obliki že, še zmeraj samo bitja, ki koprnijo po dostojanstvu. Ampak ljudje so pač ljudje, tudi tisti na delovnem mestu, ki so – trenutno – zdravniki med operacijo. Dolgočasna opravila si skrajšajo s kramljanjem. Še predobro vem, o čem sama govorim s sodelavci v tem letnem času, in naj me udari strela, če ne ravno o piknikih. Kakšen absurd.

Ležim torej v postelji, stisnjena sem v klobčič, in se spominjam. Zjokam se, ne prvič in ne zadnjič v tej isti bolniški sobi. In prav nič se ne sramujem, pa čeprav je tak jok, z gejzirji solza in drgetom, ki ga ni za ustavit. Tista zaresna žalost pa ne pride zares do mene – Mene. Kako le, ko pa sem obdana z varovalnimi okopi, ki v teh trenutkih vse moči usmerjajo v golo preživetje in ki brez milosti opravijo s takimi, za okrevanje nepotrebnimi čustvi. Še sploh, ker ta zverinska stvar v meni bolje kot jaz sama ve, kako so slabe misli nič več in nič manj kot balast.

Čas je že, da se iztrgam življenju pod kožo, da se z vsemi silami poslovim in odlepim od ždenja v tri krasne pa od bolečine, ki me je scela zaposlila, me s koreninami vred izruvala iz vsega živega, a se je še kar oklepam. V sobi počasi začutim tudi druga bitja, njihov pritajen dah na meni in toploto, ki jo oddajajo; ležijo po posteljah in me opazujejo. Čutim njihove poglede, ko s priprtimi očmi tuhtajo in si prikimavajo, ko vneto sestavljajo mojo Zgodbo. Mojstrice pripovedi so, o tem ni dvoma, iz drobcev, ujetih med vizitami, in bolniškega lista, pritrjenega na mojo posteljo, že vedo vse o meni, no ja, o mojem stanju. O vzrokih in posledicah. Kajpada imajo tudi svoje mnenje –

ogorčeno mnenje o adrenalinskih parkih, o moji svojeglavi, neukročeni naravi, ki me je tako brez potrebe spravila v ta zagonetni položaj. Kaj naj, sem pač svojeglavi pankrt. Verjetno je še marsikaj, česar nočem niti slišati, niti vedeti. Edina med njimi sem, ki ne morem govoriti, njih pa seveda na moč zanima, kaj se mi je zgodilo. Nikakor se ne morem navaditi, kaj šele sprijazniti s tem, da se življenje tu vrti le okoli bolezni in simptomov, da so vse, kar šteje, izvidi in diagnoze. In nad vsem kajpada prognoze. Ker: tu in tam se, v plahih koticah naših src, porodi rahla misel na izboljšanje, na katerega skoraj ne upamo pomisliti. Kot da bi bilo to nekaj bogokletnega. Priznajmo si, kaj klavrna družčina smo. Mikroskopska šipa nas loči od ostalega sveta in čeprav je ta le korak in pol stran, je obenem tako nedopovedljivo daleč, da ga morda nikoli ne bomo dosegle. Zato neumorno sanjamo, presanjamo dneve in noči. Sanjamo nadležno brnenje budilke v zgodnjih jutrih, ihtave poti v službo, naporne šefe in tečne dedce pred televizorji, ki se pustijo pedenat. Zares neverjetno, ampak me sanjamo vse možne nadloge sveta. V eni sami sapi bi jih zamenjale za bolezni. Sliši se neverjetno, ampak koprnimo celo po stvareh, ki jih v svetu zunaj ne prenesemo. Ne poznamo se, z vseh vetrov nas je nanese na kup, a če kaj, potem vlada tu trmoglava in trdovratna solidarnost. Pa še nekaj je, pomembnejše od vsega – brez odvečnih besed smo si edine, da ko bo popustil najšibkejši člen, tudi nas več ne bo. Kot hišico iz kart bo sesulo majavo ogrodje našega optimizma in pičlega upanja, ki nas še drži pokonci. Skupina smo, povezana skupina, in čeprav v svojih boleznih in poškodbah sebične, bi dušo prodale hudiču v zameno za zdravje, vrinile bi se v vrsti za okrevanje, pa obenem nimamo srca, da bi izpodrinile Ena Drugo. Kako naj drugače

rečem brezpogojnemu sodelovanju? Dnevi so vsaj večnost, ampak dajo nam stik z vsakdanjikom. In to je varnost, ki jo nujno rabim, premišljena gotovost, ki me pomirja. Mene, ki so centrifugalne sile kdove zakaj zagnale v vse štiri smeri neba in se še kar ne neham čuditi, kako da je telo ostalo celo, kako da se celo obnavljam. Na tem ozkem teritoriju bolniške sobe ni od ranega jutra do zadnjih škrtatov zaznati nobene spremembe, vedno ene in iste reči na repertoarju. Kot na primer: merjenja temperature, infuzije, injekcije, nešteta vstajanja in umivanja, ko bi najraje ostal cel dan v postelji s spuženimi roletami, vsa nadležna preoblačenja postelj, ki bodo slej ko prej spet popackane, ene in iste vizite, terapije, pregledi in obroki, skupna televizija, komur se pač da. Obiski, ki nimajo pravzaprav nič zanimivega povedati, ter seveda neskončna brnenja mobitelov in sporočil. Na pamet poznam melodije vseh v sobi. Neverjetno, koliko povedo o človeku. Moj telefon leži izklopljen na dnu omarice. In prav je tako. Tu se spopadam z izobiljem časa, ki pa – zanimivo – nima več nobene vrednosti. Naveličane sestre, s katerimi se pregovarjaš za analgetike in jih rotiš, naj te, zaboga, umaknejo iz prepaha, kronično pomanjkanje rjuh in pižam, drsajoči koraki copat ali gumijastih natikačev po hodniku, ropot vozička, ki pripelje hrano, vreščave kuharice, ki silijo jest, še najbolj nas, ki ne moremo. S svojim pošitim jezikom in neokretnimi rokami obžalujoče zdravčam obroke, dokler ne dobim infuzije v zameno. Pa ne samo ene. Potem šele, ko so roke že prešpikane, se začnem truditi. Iz kotičkov ust se mi cedi slina, zato ne jem pri mizi z ostalimi, temveč izberem kot, v katerem sama samcata trudoma delam z levico. Docela nepripravljeno me napade zavest, če ne bom sama, ne bo nihče. In potem se začne dogajati, po tem premiku v meni, ki ni več le samosmilba, temveč so utrujeni koraki do čakalnice in okna, do hladne sapice v vrelih dneh. So tudi strmi pogledi v oči, ki jih vračam zgroženim radovednežem na hodniku, vsem nebolnikom po vrsti. Kosam se z njimi, ne odvrčam več pogleda, ne pustim se zapeljati nemoči in se zastrmeti v tla, veliko raje se potopim vanje in zmagam. In več ko zasluženi je 10 pik, ki si jih nemudoma prisodim. Je pa ne nazadnje tudi nasmeh Moškemu s cevko v nosu, ki mi vsak dan mežika na hodniku in me osvaja. Ja, tudi tu, na mračnih bolniških hodnikih se dogaja. Ljubezen. Te ni mogoče iztrebiti, vzklje celo v blatu. In – ali ni ravno tam najlepša?

Sestre me končno pokličejo k telefonu in jaz kar ne morem verjeti, da po hodniku zadoni moj priimek (kot da sem spet nekakšna oseba, mogoče Človek, ki bo kot vsak običajen dan govoril po telefonu). Ne preostane mi drugega kot spopasti se z izzivom, spregovoriti, če bo šlo. Neartikulirano bo, to mi je jasno, zato se obotavljam, stopicljam tem počasneje, čim bližje sem slušalki. Ima me, da se obrnem in izmaknem. V bistvu si najtežje od vsega priznam, da ne zmorem, kar nekoč sem, da sem proti svoji volji strpana v okvire, ki jih nisem sama izbrala. Moj svet se je v tem času grozovito skrčil. Čez majave zobe so mi na zobni kirurgiji napeli žico, da približno govorim, da za silo jem, da nekako izgledam. Malce me zvija, ko napeto čakam glas z druge strani žice. Tam je – po pričakovanjih – mama, z drugega konca Slovenije jo slišim, od doma, kako olajšano hlipa v slušalko, čeprav me ne razume povsem. Verjetno sploh ne, ampak njej popolnoma zadošča že, da me sliši dihati. Do mene se kot lahen obet pretihotapijo glasovi obeh otrok iz ozadja, da me zamravljinci po hrbtu. Željno srkam vase živahne glasove in njuno običajno pregovarjanje, ima me, da bi ju prek žice potegnili v objem in nikoli več ne izpustila. In ne mine dan, ko me tudi obišejo. Čudno, prečudno – ampak vidijo me tako, kot sem bila, ne tako, kot sem. Zjočejo se nad mano, to že – zjočejo

nad tem, kako izgledam, pa vendar se mi boječe približajo, se celo prižamejo obme. Laže zadiham, s polnimi pljuči, kot bi se reklo, saj očitno nisem kužna, nisem tak grozljiv spak, kot se zdim sama sebi. Človek je vsebina, ne toliko oblika, me prešine. In kar naenkrat se zgodi. Ko odidejo, mirno stopim pred osovraženo Ogledalo in se negibno zazrem v svoj obraz. Malce brezobličjen je še, poln šivov, krast in modric, a že dobiva znano staro obliko. Ne, ne odvrnem pogleda kot že tolikokrat doslej, zastrmim se v svoj odsev in obstanem. In vidim se veliko bolje, kot sem, tako zelo, da me poboža plaha misel, kako bo kmalu vse kot prej, ljubo Prej. Samo rane se še pocelijo. V globinah pa mi je jasno in celo več kot to – nikoli več ne bo kot prej.

Negovalka, ki se me je zjutraj usmilila in mi končno oprala lase pa me celo zribala po hrbtu, da tehtam celo tono manj, mi kliče že s hodnika – doktorji so na kolegiju odločili, da grem lahko danes domov. Če kaj, potem tu novice o odrešitvi prebijajo zvočni zid. Mislim si, da zato, ker so edine, ki jih zares hočemo slišati. Kako preprosto se zdi, ena sama beseda, ki si jo v neskončnost popevam: »Domov!« Dovolim si, da novica pride do mene, Mene. Dobila sem dovoljenje, kot bi tlesnil s prstom, se je zgodilo. Nova karta v svet. Kdove koliko življenj imam še na zalogi. Ne pusti me ravnodušne nečimrna misel, da iz naše sobe odhajam druga po vrsti. Seveda pade neizogibno vprašanje, ki se sestavi točno pred mano; mar sploh sodim ven med polnokrvne ljudi, navadne ljudi s pločnika ali kavarne čez cesto, vse te ljudi iz šol in tovarn in upravnih enot, ki se jim še sanja ne, kaj pomeni trpeti. Moram se okregati – ni ga, ki bi ne nosil svojega križa. 5 pik manj zame, ker klatim neumnosti, prenačljena, kot sem. Več kot čudno se počutim, ko si nadenem obleke, poslane od doma, pozabila sem že, kaj pomeni malce nečimrno dobro izgledati. Čeprav si moram priznati, da ne izgledam ravno dobro, dasiravno neprimerno bolje kot tistikrat – na vozičku iz rešilca. Ampak ne smem si dovoliti preveč; zaradi punc v bolniških srajcah, ženskic iz moje sobe in izgubljene starke s hodnika. Pasje mora biti zdajle v njihovi koži. Nekaj vzhičenega in veličastnega jih vleče k stropu in potem spet potlačeno zabija v tla. Privoščijo mi in zavidajo hkrati, sklonjeno hodijo mimo, ker se sramujejo zavisti. Ampak čisto človeško si je želeti, da bi enkrat tudi one zapahnile bela vrata za sabo in se podale na kraj, ki je zdaj le oddaljen spomin. Pri priči dam 5 pik vsaki, ki se komaj upira skušnjavi, da bi me zadržala v tej sobi. Pa vendar se bodo vzdržale moledovanja, niti prišile ne bodo, ko bom odšla. Sicer pa – slej ko prej bodo pripeljali novo pacientko, ki bo obležala na moji postelji in bo nadomestila katero od njih, kdaj kasneje. Same morajo priti do tega, da odločitev za lastno smrt ali rešitev zraste v posamezniku, ne v skupini. Tako je to. Zalotim se, da prihuljeno odhajam, po prstih grem. Tako kot nepreklicno nočem!

Za hip postanem, sebični zamah z roko, ampak stisne me, zato se nemudoma vrnem v sobo, da se zabodeno zastrmijo vame. Vse smo solzne, tu ni pomoči. Zamišljeno obsedimo v tišini. Za tovrstno slovo ni moč najti pravih besed. Sicer pa – mar to ne velja za vsa slovesa? Bonus pižamo, še nerabljeno, čeprav je brez gumbov, pravo dragocenost v teh razmerah, ponižno predam gospe nasproti, ki jo imam najraje. To dobro ve, z gesto ali brez, hvaležno jo poboža in se v mislih že naslika v njej, sveže oprana. Drugi, cerkveni klepetulji, ki je cela prepadna tisočletja od mene, izročim že prebran časopis, ki ji bo nemara skrajšal tozemski čas. Pospravi ga v omarico za kasneje, kot kako relikvijo. Ne morem razbrati, ali ji kaj pomeni. Ali meni? Punca v kotu, ki so ji izpulili vse štiri osmice in bo bržkone iz bolnice odšla naslednja, posluša mp3 z nadetimi slušalkami.

Samo pomigne mi v pozdrav, mlada je še. Čutim rahlo nestrpnost, ki raste s tako hitrostjo, da me kar zvija, zato se le stežka premagujem. Krepko se mi že mudi v dan. Nisem pa pozabila. Odkar vem, da mi je odmerjen odhod, sem postala radodarna, pa ne le z materialom. Ravno nasprotno! Zdaj dobro vem, kar sem včasih samo slutila – da so reči, ki jih lahko kupiš, neštetokrat precenjene.

Oddaljene gore v daljavi se levijo izpod meglic, skozi šipo avta jih jasno vidim, čeprav malce prenapet pob – voznik rešilca – pošteno pritiska na plin. Težko nogo ima in malo me je strah – v resnici ne samo malo: od nesreče naprej sem previdnejša. Vendar pa spet ni le to, dam mu 5 pik, ker toliko bolj radostno začutim kri, ki mi ob tem zaplapolja po žilah. Ne uide mi, kako me naskrivaj opazuje v vzratnem ogledalu in ves čas živčno žveči, razumljivo, ko pa moj izgled še zdaleč ni idealen. Vse je

relativno. Kajpada mu odvzamem dosojene pike, ker je očitno tip, kakršnih ne prenesem. Vse stavi le na zunanost. Ni mi več mar za to zdaj, ko z neznansko hitrostjo drvimo proti Ljubljani, da mimo nas beži meglena pokrajina in po radiu zavrtijo Morrisseyev refren: *I am the Sun, I am the Air*, ki me vso prežame. Bržkone ker se tedaj, ravno v tem istem trenutku, zavem, da je nekaj postalo bistveno drugače – zaplavala sem v svet, s polnimi zamahi me nese s tokom in v meni nepreklicno utripa pravo srce. Spet. Znova in znova.

MG

SPLET NOROSTI IN BOLEČINE

Naslov je vzet po Franzu Kafki, ki bi očitno prav dobro pisal v moderni Sloveniji. Zakaj? Vsi bi radi živeli, preživeli in še uživali povrhu. Pa mnogi niti za kruh nimajo. No, jaz kot klošar imam vsaj za kruh. Kaj pa tisti, ki ne dobijo službe in imajo družine? »Mami, lačen/a sem.« Tega nihče ne sliši, ker je skrito med zidovi stanovanja. Stanovanja?! Ja, imajo ga – še iz stare ranjke Jugoslavije. Danes pa ... nimajo niti za kruh. Slišal sem na poročilih, da so nogometaši NK Olimpija za 5.000 EUR napolnili skladišče DPM. Vsa čast! Vendar vam povem, da niti NK Barcelona ali NK Manchester United z vsemi svojimi milijoni ne bi mogli zadovoljiti vseh potreb Slovencev, ki so v sranju. Zakaj že? »Mami, lačen/a sem.« Kaj naj mati odgovori? Rada bi dala svojemu otroku jesti, vendar od kod? Na RK so skladišča prazna, na Karitasu enako, njen direktor pa zapravi tja do 5.000 EUR za eno poslovno večerjo. Jebem ti!! Je to možno? Je, če si pri koritu. Vendar tam so le redki in se ne spustijo stran od njega.

Tjaša Žurga-Žabkar

Ne, bolje kot pomagati lačnim se gredo naši politikaši tepsti med seboj. Uničimo Slovenijo! Saj je tako nihče noče več! Točno! Jaz pravim, da jo prodajmo!! Morda bomo potem zaživel boljši. Ne pa neke politične intrige, kjer ne veš več, kdo pije in kdo plača. Kdo je na oblasti in kdo ne. Ko se stranka deli na dva ali tri dele. Ko ... Ja, ko bi politične stranke vlagale v delo – ne v neke pomočne skupnosti, mislim, da bi Slovenija spet zadihala. Bi? Že dvajset let imamo politiko lačnih. Lačnih za nečim, kar si zdaj lahko privoščijo na ramah delavcev. Izkoriščajmo, da nas ne bodo izkoriščali oni! Oni?! Kdo? Saj ni važno ... vsaj vemo, da nekdo ... Tu se vprašanje in odgovor končata. Kravatarji so povedali svoje. Pa so utemeljeni v tej svoji izjavi? Morda ... recimo ... naj si bo ... In mati, ki nima s čim namazati kruha svojemu otroku? Oče, ki nima s čim plačati položnice za elektriko? Kam gre vse to? V maloro! Kratek je ta članek, ker mi bolečina ne da nadaljevati ... nadaljujte ga sami.

Taubi

ŽIVIM

V ŽIVLJENJU IMAM NOV RAZLOG ZA VESELJE,
MAJHNO PUNČKO, KI MED CUNJAMI SPI,
DROBNO ANGELSKO BITJE, SONČNI ŽAREK,
JE LJUBEZEN PREBUDILA, ODMAKNILA TEMNE DNI.

USODA JE SPUSTILA V MOJE ŽIVLJENJE VESELO OSUPLOST,
JUTRA SO POLNA SVETLOBE, NA NEBU TISOČ SREBRNIH ZVEZD,
SKOZ' LASTNA VRATA SPUSTILA SEM KLIC LJUBEZNI,
DRŽA SVOBODE JE POLNA MEHKOBE,
ROBATOST PRETEKLOSTI SEM STISNILA V PEST.

KO TE V NAROČJU PESTUJEM, ČUTIM TIKTAKANJE SRCA,
KO TE HRANIM S SVOJIM MLEKOM IN BOŽAM
MAJHNE ROČICE,
VEM, DA ZA NIČ NA SVETU TE NE SMEM IZGUBITI,
TI SI EDINI DRAGULJ MOJEGA SVETA.

LE RASTI, HČERKICA MOJA, ŠIRI SVOJE VEJE,
SPET GLEDAM POGUMNO V JUTRIŠNJE DNI,
POISKALA BOM KOŠČEK ZEMLJE
ZA NAJIN DOM, ZA NAJINE SANJE,
ZA TISOČ DROBNIH STVARI.

KATARINA KALABA

011
KRALJI
ULICE

KRUTA RESNICA

NA SVETU NI LAKOTE ZATO, KER NE
MOREMO NAHRANITI SIROMAŠNIH,
AMPAK KER NIKAKOR NE
MOREMO DOVOLJ NASITITI BOGATIH.

HELENA KOREN

Član društva Kraljev ulice z nadimkom Fire fly se je odločil in se odpravil na potep okoli sveta s kolesom, avtoštopom ali peš, kakor bo pač nanese. Idejo kam in kako je prepustil naključju, recimo mu okvirni načrt. Družno smo se dogovorili, da objavimo njegove vtise pred potjo in s poti.

POPOTOVANJE OKOLI SVETA, 2.DEL

Tokrat sem se, ravno ko sem malical, srečal z zanimivim moškim, ki se je pripeljal mimo, me pozdravil in rekel, da se gre kopat v morje. Za začetek decembra se mi je zdelo malo hladno, pa vseeno. Povabil me je, naj se mu pridruživim. Tako je v morju nastal tudi eden izmed prvih video posnetkov z mojim telefonom. Noro osvežujoče. V življenju se še nisem kopal v morju decembra. Ponudila se mi je priložnost, da me pogosti, pa tudi možnost nočitve. Iz minute v minuto, ko sem ga spoznaval, sem se začel zavedati, da je tudi malo drugače usmerjen, in ima poleg žensk rad tudi moško družbo. Mene osebno ni motilo, saj sem v preteklosti že imel izkušnje s tovrstnimi ljudmi in nimam nič proti njim, dokler se ne vtikajo vame. Bil sem seveda presenečen, saj je bil že na plaži brez kopalk. Jaz pa prav tako, saj jih sploh nimam. Najbolj neprijeten občutek sem dobil pred spanjem, saj je na vsak način skušal zlesti k meni. Večkrat zapored sem mu moral razložiti, da nisem za take igrice. Ko sem mu dal vedeti, da sem bil v otroštvu zlorabljen s strani moškega, je končno odnehal. Zjutraj sva se po hitrem postopku spakirala, saj je bil že od prejšnjega dne na vezi z nekim menedžerjem oz. lastnikom diskoteke, s katerim se je dogovarjal, naj bi jaz prišel vrtet glasbo. Nekaj let nazaj sem bil 2 leti DJ. Pogovarjala sva se o novih konceptih, ki jih imam v naslednjih letih namen vnesti v svet glasbe. Sama pot proti Atenam naj bi bila dolga še okoli 80 km. Predhodno se nisva dogovorila, kako bova nadaljevala pot, on je bil namreč z avtom in se je – logično –

izgubil pred mano, saj ga nisem mogel več dohajati. Nadaljeval sem s svojim tempom. Dan se je prevesil v noč, jaz pa sem še vedno računal, da osvojim Atene. Hrane sem imel sicer dovolj (kruha), a bi se prileglo zraven še kaj drugega. Zavil sem v eno od pekarn in nekako poskušal razložiti. En izmed kupcev je znal angleško in me je vprašal, kaj bi rad. Ko sem mu razložil, me je spravil v zadrego, saj nisem pričakoval, da bo do mene priromalo pecivo, ki je za odpis. Ženska je nabrala kruha, piškotov in peciva, on pa me je pospremil do hladilnikov, kjer sem si izbral tri stvari: mehki sir, jogurt in sadni napitek. Ustavil sem se še v bližnjem lokalu, kjer sta bila na razpolago elektrika in internet. Počila mi je guma na kolesu, in sicer kar pozno, tam nekje okoli 23h. Nisem imel zagotovljenega prenočišča, zato sem se oziral po več različnih mestih, kje bi lahko improviziral, a nisem bil popolnoma zadovoljen. Rekel sem si, pa saj si zaslužim kaj boljšega, zato sem nadaljeval pot. Vedno bolj sem postajal zaspan in vedno bolj sem se pomikal ven iz naselja. Do naslednjega mesta pred Atenami je bilo preveč kilometrov, da bi jih lahko prevozil v enem kosu. Opazil sem tablo za vlak in povprašal naokoli. Resda sem našel poceni varianto, a 20 min prepozno. Šele zjutraj bodo na voljo novi vlaki, na postaji pa nobene možnosti za spanje. Pot, ki me je peljala tesno ob morju, me je naenkrat usmerila do napisa, da je 50 m dalje hotel. Na obraz se mi je prikradel utrujen nasmešek. Res je tam stal hotel, recepcija pa je bila zaklenjena. Na vratih je visel listek s telefonsko št. in jaz brez SIM

foto: osebni arhiv

kartice. OK, imam pa še aduta v rokavu – če slučajno najdem, in mi odpre wi-fi, lahko pokličem s slovenske tel. št. preko VOIP-a. Res ga najdem, toda baterijo imam tako prazno, da klica verjetno ne bo zdržala. Preverim okoli hotela, prestavim kolo in dam polnit telefon. Ugotovim, da ne poznam klicne številke za Grčijo, zato skočim preverit na net. Kličem in molim, da se mi ja ne bi javil, saj iz Slovenije kličem v Grčijo. Prikaže se na oknu. Nekako skomuniciramo in najdemo prostor v mali brunarici, kjer ima sezonski vrtnar svojo posteljo. Najem se in okoli 5h zjutraj zaspim, okoli 11h pa me vržejo pokonci. Zahvalim se jim in nadaljujem s potjo. Takoj na začetku mesteca Megare je bila

foto: Žiga Merkun

foto: Žiga Merkun

črpalka, na kateri sem zakrpal kolo in to ne le enkrat, ampak sem moral ponoviti vajo. V istem mestecu sem si privoščil postanek z malico in nedolgo za tem spet flikal. Prvič doslej sem se tudi pobleže srečal z grško vojsko oziroma vojašnico. Krenil sem mimo Elefsine, kjer sem ponovno mislil, da sem že v Pireasu. Vrnil sem se v pekarno, a tam si brez šefa niso nič upali. Prišel sem torej ven in tam neljubo presenečenje – guma je bila spet prazna! Na črpalki par metrov stran napumpam in peljem naprej v upanju, da me pripelje do Aten. Malo Morgen. Polovico poti do Skaramangasa sem moral pešati. Zaflikam in pri polnjenju mi ponovno raznese zračnico. Ugotovim, da zaščita, ki jo uporabljam in je narejena iz odpadne plastenke, med vožnjo počasi zarezuje v zračnico samo, tako da jo poškoduje, in nehote nastanejo nove luknjice. Z brusnim papirjem sem zadevo izboljšal. Pred menoj je bil še en zahteven vzpon, vendar ne prehud. Dejansko sem molil, da mi ne bo še šestič v enem dnevu počila zračnica. Pred samimi Atenami oziroma Omonio se je cesta zlagoma vzpenjala. Okoli 22h sem končno prispel na cilj. Po eni strani nepopisno veselje in po drugi vprašanje, kje bom spet spal. Razgledal sem se po okolici, od katere se nisem hotel pretirano oddaljiti. Izvedel sem za Exarchio, ki naj bi bila alternativno območje, kjer se zbirajo anarhisti, skvoterji, pribežniki, kratka ljudje, ki večinoma drugje niso sprejeti. V iskanju prenočišča sem na celotnem območju našel le en lokal, v katerem sem imel možnost prespati. Pa še to le od 3h do 7h zjutraj. Vsekakor bolje kot nič. Naslednji dan me je čakala menjava obeh plaščev na kolesu. Z moškim, ki me je dva dni nazaj gostil, sem izgubil kontakt in trenutno je zadeva pač zaključena. Tretjo noč sem prvič

spal na ulicah Aten in to skupaj z dvema kolegom, ki sem ju spoznal v zadnjih dveh dneh. Nismo poznali točnejših naslovov in preden smo s komunikacijo prišli na zeleno mesto, so se zavetišča že pozaprla. Določene lokacije delujejo le, ko temperatura pade pod 4 stopinje. Na enem izmed kosil v centru mesta sem spoznal Radeta iz Srbije. Zaupanje je hitro naraščalo in dve noči sem prespal pri njem kot nekakšen »slepi potnik«, saj lastniki niso smeli zvedeti. Sporazumevala sva se večinoma v hrvaščini. V petih dneh sem že prišel v zgradbo doktorjev sveta, v kateri sem ostal 17 dni. Iz dneva v dan sem izvedel za več lokacij, kjer se lahko dobi obleko in hrano. Za tuš in večerjo mi ni bilo treba skrbeti, saj sem dobil vsak dan več kot dovolj. Pogoj za slehernika, ki je želel ostati v stavbi, je bilo varnostno pregledovanje zaradi morebitnih drog, orožja in drugih prepovedanih stvari. Spoznal sem Mario, napol Grkinjo in napol Sicilijanko. Bila je starejša od mene in 3 mesece na cesti. Zares je obvladala angleščino in postala sva zelo dobra prijatelja. Imava skupne interese in vizije. Ne vem, če sem že kdaj toliko časa preživel izven svoje države in »praznoval«, kot se sistemsko praznuje ne glede na državno ali religiozno koledarsko leto. Hvaležen sem minuli partnerski zvezi, da mi je v življenje prinesla vse to, kar mi je bilo namenjeno. Ena izmed prijateljskih presenečenj so bile sestre matere Tereze, kjer sem vedno dobil belo kavo, ki jo obožujem, pa tudi kos kruha z marmelado in sadje, nato pa še okusno kosilo. Ideje za nove projekte in programe se rojevajo iz dneva v dan. Do enega sem prišel v Praksisu. Ko bo platforma za programe in projekte nared, izveste kaj več. 19. 12. sem v predbožičnem času dobil zajtrk in naletel na knjižico, kako

Laura Ličer

brezplačno živeti v Atenah. Zanimiv je bil pogovor s Poljakom, ki je došel v Atene mesec dni pred mano in pozna Poljake, ki tu živijo od 3 do 10 let ali več, in to na ulicah Aten, pa se s to knjižico še niso srečali. Poleg kulturne dediščine sem spoznaval tudi dejansko stanje v državi, ki me je pripeljalo do protestov, ki se vrstijo redno tedensko. Z 2. 1. sem zapustil Atene. Slovo ni bilo ravno lahko, saj sem se po mesecu kar ustalil. Spoznal sem veliko ljudi, se marsičesa naučil ... Ampak življenje gre pač naprej in 22. se vrnem, saj imam rentgen ustne votline zaradi nesrečne osmice. Rade me je pospremil. Iz Aten do Lavria sem potreboval približno 8 ur za 60 km. Tokrat sem imel kljub redukciji kar nekaj prtljage več kot običajno. Točneje – 3 nahrbtnike. Pot, ki sem jo izbral, je bila med najkrajšimi. Zadnjih 5 km pred ciljem sem zavil v eno izmed odprtih restavracij, kjer sem napolnil telefon in se napil vode. Po vsem tem sem hotel odhiteti čim prej naprej, nakar sem se zapletel v pogovor in dobil še večerjo in 20 € za popotnico. Seveda sploh nisem vedel, kje bom spal. Padlo je sicer nekaj predlogov, od katerih mi je bila najbolj všečna možnost spanje v marini ali na eni od avtobusnih postajališč, najmanj možen scenarij pa spanje v eni od menz hitre prehrane. Na koncu je obveljala slednja možnost. Naslednjo noč sem prespal na posebnem ležišču, ki sta mi ga zagotovila tamkajšnji župnik in podjetnica, ki ima šolo angleščine. Župnik ni znal niti besede angleško in prevajalnik na telefonu je prišel še kako prav pri najini komunikaciji. Naslednjih nekaj dni sem posvetil raziskovanju in iskanju povezav, ki bi me lahko pripeljale na Cipar. Na pomolu so potekale priprave za eno večjih letnih proslav, ki jo Grki tradicionalno prirejajo. Nisem mogel verjeti lastnim očem. Saj, koliko hrane gre ob takih priložnostih dejansko v promet.

Žiga Merkun, novinar K.R.O.G. društva

foto: osebni arhiv

POPOLNOMA SVEŽE NAPACANA NOVA GRAFITARSKA IN STREET ART RUBRIKA »Z GLAVO V ZID«

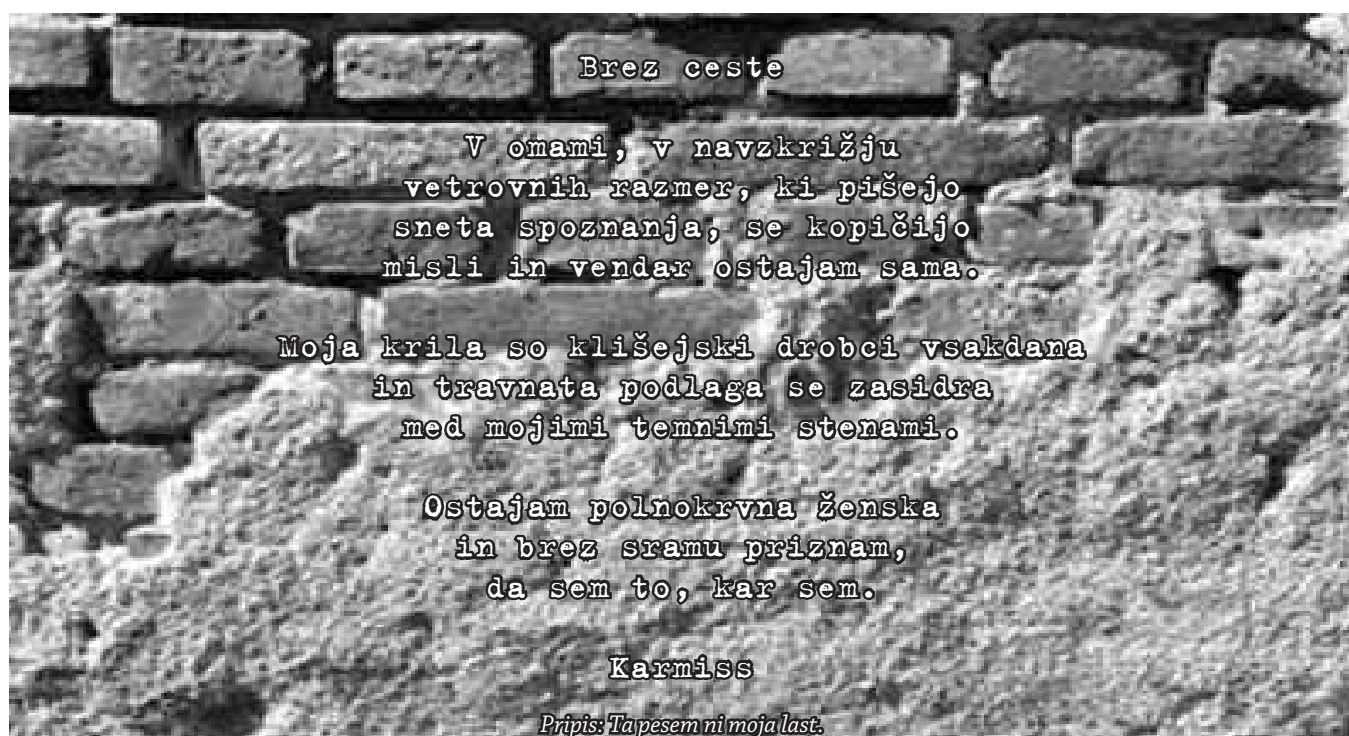
NISEM »IZI RAJDER«

Grafit sem slikal nekega večera med obiskom AKC Metelkova mesto v Ljubljani. Med ugibanjem, kaj nam avtor na svojstven način sporoča, sem ugotovil, da je delo pravzaprav prepleteno z močno alegoriko in mu je vsekakor vredno nameniti nekaj časa. Ker ne vem, kdaj točno je grafit nastal, kar je za razumevanje alegorije pomembna reč, kajti ključ za njeno razumevanje obstaja v kulturi njene lastne dobe, sem si ga razložil glede na trenutne razmere, v katerih živimo. Mislim, da bi si ga v času nastanka lahko razlagali na enak način, morda z malce več pozitivizma, kdo ve? Avtor jezdec posede visoko na osedlano žirafa, ki jaha čez hrib in nam daje vedeti, da še zdaleč nismo visoko na konju, kot nam je bilo obljubljeno. Naraščajočo jezo in vse večjo utrujenost, od borbe za človeka dostojno življenje, izraža z jezo na jezdečevem obrazu in izplazenim jezikom žirafe, ki je od dolge »ježe« onemogla. V moder kombinezon odet jezdec nakazuje na velike socialne razlike, v katerih živimo. Nasploh je vse poudarjeno z modro bravo, ki je tipična barva delavskega razreda in poudarja enake pravice za vse v tej deželi med nebese in peklom, po kateri hodijo ljudje. Nasprotovanje in nestrinjanje s politično elito in odločno ter aktivno udeležbo v reševanju tega problema vidim v paleolitski sekiri, ki jo jezdec vihti visoko nad glavo, in v mrtvaški glavi na prsih žirafe. Grafit nam kriči, da nas čaka še hud boj in veliko preprek, če hočemo doseči oprijemljive politične in družbeno-socialne spremembe, kajti v nasprotnem primeru nas bodo ograje še bolj stisnile in zmanjkalo nam bo manevrskega prostora. Zaskrbljujoč je apatičen pogled žirafe, ki nas povsem na koncu opozori še na apatijo in obupanost med nami. Če se iz nje ne uspemo izvleči, nam na koncu koncev zgoraj omenjeno ne more in tudi nikoli ne bo uspelo.

Jean Nikolić

foto: Jean Nikolić

PRAVICA JE PRASICA

*Pravica je prasica,
resnica pa je kurba,
sovraštvo je smrtna zel,
domovina bleda mati.*

Zasadil sem lopato v težko ilovnato zemljo in jo obrnil. In spet znova in znova. Odprl sem knjigo in obračal list za listom. Ura je bila tam pol dveh, dveh sredi noči, utrujenost in omotičnost sta bili stalnica. Nočni utečeni obred, odvisen od letnih časov. Čarobno je bilo sredi noči odpraviti se do kmetije. Zapiti sosed je takrat spal, ob petih pa je bil že buden in srkal prve požirke žganja. Včasih sem sedel na koroni in ga čakal v zasedi. Vedel sem, da mi krade, kar mu pač pride pod roko, a prav vsako noč nisem mogel do kmetije. Imel je enako prazno vodene oči, kot sem jih leta in leta gledal pri moškem, ki ga nikdar nisem imel za svojega očeta. Na srečo je bilo teh let malo, same selitve, tako da počasi niti nisem vedel, kje živim. Nekje med selitvami.

Oddahnil sem si, ko je na pritožbo prispel pozitiven odgovor. Ena od tisočih in več komisij je sklenila, da vseeno dobim tisti denar, ki bo prinesel nekaj mesecev miru. Ker drugače ni šlo, naj sem se še tako trudil in pisal praktično vsak dan, je bilo dolga leta eno samo životarjenje, moledovanje in prosjačenje. Včasih sem se sredi noči zbudil in pogledal na knjižno polico, preverjal, če so moje knjige še tam. Strah me je bilo, da naenkrat izginejo, ker potem ne bi imel ničesar več.

Strah ima nešteto oblik, ko prepoznaš enega, že potrka kakšen drugi.

Ni res, tu je bila še hči, ki pa je že mnogo let imela svoje življenje. Med triintridesetimi selitvami v otroštvu in odrasčanju sem moral nekako preživeti. Preživel sem lahko le, če sem sprejel zakone preživetja v rejah, gradovih, domovih in zavodih.

Nikoli ne odpuščaj.

Če te udarijo po levem licu, nikoli ne nastavi še desnega.

Če te brcajo na tleh, vstani in jim poskušaj vrniti.

Besede ne štejejo, samo dejanja.

Za vse plačš, tudi za tisto, česar nisi kriv, sam si plačilo za vse.

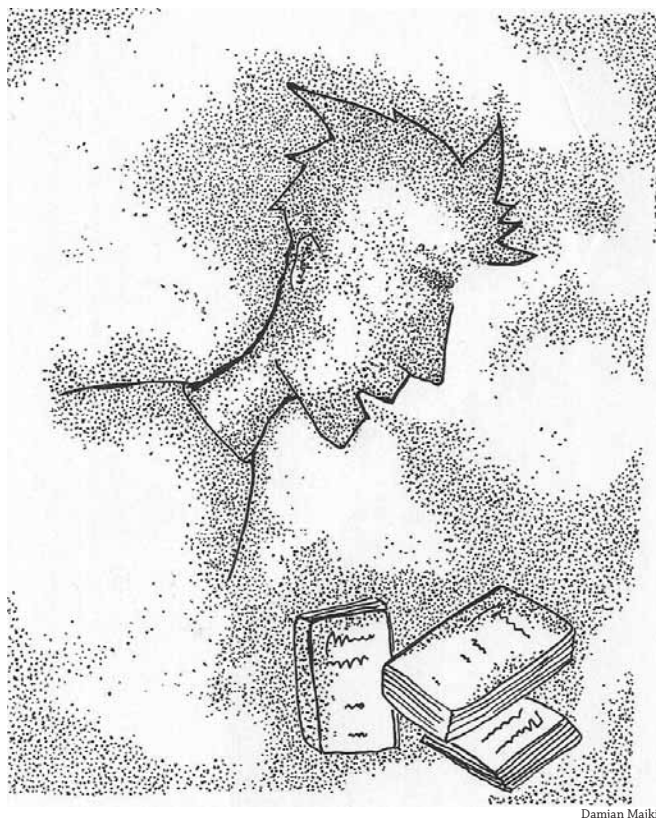
In še jih je bilo, teh pravil, ki sem se jih moral držati, da ne bi potonil, da se ne bi do smrti zapil ali si nataknil vrvi okoli vratu. Da bi preprosto preživel.

Nikoli nisem razumel ljudi, ki so trdili, če te zbrcajo, postaneš močnejši. Ni res, samo zbranc si, več te brcajo, bolj si zbranc. Če

Radovan in Senka Vlahović in Franjo Frančič

foto: osebni arhiv

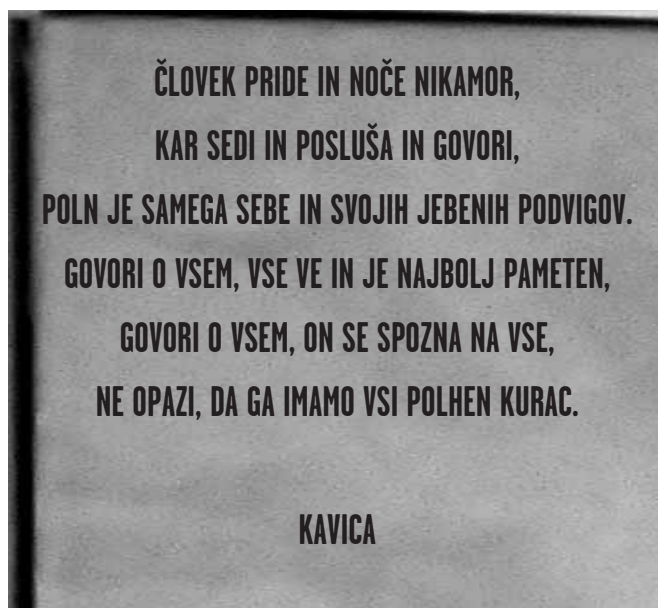

015
KRALJI
ULICE

te poškodujejo, ko si otrok in se ne moreš braniti, si za vedno poškodovan. In tu ni kaj. Lahko krpaš, lahko se trudiš s parolami in frazami, a brazgotine ostanejo, rane se odprejo sredi noči in se spreminjajo v more. Prihaja nemir, v valovih, sam ne veš, zakaj. Trudiš se, garaš, odrivaš, a se vrne.

Brce, udarci, kriki, kri, strah, velik neopisljiv strah. Da stojiš pred vrati, treses se, samo to veš, da se bo zgodilo. Nekaj hudega. Ali pa se sprašuješ, kje si, kdo si, kje je samec in predvsem samica, ki bi jo moral klicati mama. In menjuješ kraje, ne poznaš več pravega vonja, komaj se ga navadiš, že si drugje. Obrazi so vsakič drugačni in nikogar ni, ki bi mu pripadal.

Franjo Frančič

Zgodbe o kolesih:

KOLESARJENJE PO KAPI

Živim je tematika tokratne poletne številke Kraljev ulice. A živim in živim se sicer pišeta ter slišita enako, predstavljata pa lahko dve povsem različni stanji.

V današnjem potrošniško naravnem svetu se nam zmeraj nekam mudi in želeli bi to ter ono, ampak ali dejansko živimo? Ravno včeraj sem slišal po radiu, da se je poraba antidepressivov v Sloveniji v zadnjih 10 letih več kot podvojila. In v tej isti oddaji so povedali tudi, da imajo aerobni športi podoben učinek kot ti farmacevtski zvariki.

No in smo že pri kolesarjenju. Na kolesu se ti težko kam mudi. Slej kot prej si prisiljen upočasniti svoj tempo. In kolesarjenje dokazano sprošča ter pomirja. Hkrati lahko torej privarčujemo, pa še bolje se bomo počutili. Ampak kaj pa, če zaradi zdravstvenih težav ne morete sesti na klasično kolo?

Predstavljam vam Jerneja Slugo, ki sem ga spoznal septembra 2011. Predstavil se mi je kot avtor spletne strani združenja za cerebro vaskularno bolezen ter kot odgovoren za sekcijo šport in žur.

»Leta 1998 me je zadela možganska kap. Po štirih tednih so me prepeljali na Inštitut za rehabilitacijo invalidov. Zdravniki so naredili, kar je bilo v njihovih močeh, a nisem mogel niti na invalidski voziček. Po številnih terapijah na inštitutu pa sem bil že jeseni sposoben za samostojno življenje. V želji, da bi bilo čimprej vse po starem, sem veliko hodil po mestu in okoliških sprehajalnih poteh. Zaradi vseh aktivnosti in obveznosti mi ni bilo dolgčas, dnevi so hitro minevali, a sem kljub vsemu čutil nekakšno praznino. Hoje sem se naveličal in želel sem si nazaj vsaj košček svojega pravega življenja – pomislil sem na kolo.«

Aprila 2012 je zbral pogum ter se odločil za ležeči tricikel, s katerim pridno kolesari, in si je v zadnjih dveh letih nabral toliko kondicije ter samozavesti, da se je letos odločil narediti nekaj norega. V enem tednu si želi prekolesariti slovensko diagonalo od Hodoša do Pirana.

»Po daljših kolesarjenjih sem seveda zelo utrujen, vendar se počutim odlično. Od zgodnjega otroštva pa do kapi sem se redno ukvarjal s športom in vsa zadnja leta pogrešal rekreacijo. Počasna hoja ne more nadomestiti tovrstnih fizičnih aktivnosti. O svoji aktivnosti sem se posvetoval tudi s specialistom, nevrologom dr. Antonom Gradom. Dr. Grad je navdušen nad mojo aktivnostjo in mi je za kolesarske dosežke najprej čestital. Pravi, da je porast srčne frekvence med naporom normalen pojav, če se le-ta ob rednem kolesarjenju povrne na normalno raven. Vse to zgolj dokazuje mojo dobro fizično kondicijo.«

S svojim podvigom želi pokazati, da je kljub preživetju kapi in z zgolj eno delujočo roko ter nogo mogoče aktivno živeti. Nedolgo po prvi objavi njegove ideje se je oglasil še Matej Fabjan, ki ga je leta 2010

Nejc na triciklu

foto: Peter Osterversnik

Severa

pri 36 letih zadela kap in bi se mu želel pridružiti na poti. Kaj taka oblika aktivnosti pomeni nekomu, ki je bil včasih športnik, si nekateri težko predstavljajo, vsekakor pa je to sestavni del tistega drugega pomena besede Živim.

»Spodbuja me k nadaljevanju aktivnega življenja, ki ne vpliva dobro samo na fizične sposobnosti, temveč tudi na razpoloženje, in odpira nam invalidom nove razsežnosti življenja. Vse bolj ugotavljam, da je za nas *kapiste* primerno vse tisto, česar si zares želimo, še zlasti, če se potrudimo, da svoje cilje uresničimo.«

Če imate težave in niste zadovoljni s svojim življenjem, bo morda za začetek že dovolj zgolj to, da sedete na kolo in se podate na en krajši potep. Če lahko to stori Nejc, ki je zmožen kontrolirati zgolj levo nogo in roko, lahko zagotovo tudi vi. Nedvomno se boste bolje počutili in tudi beseda živim bo drugače zvenela!

Peter Osterversnik

**GREM PO CESTI IZKUŠNJE IN OBČUTKOV,
SNEMAM ZADNJO PAJČEVINO S SVOJE SKRIVNOSTI,
TRAVNI CVET TEPTAM S TIHO HOJO,
KAKOR DA JE ZADNJI, MENI, DAN,
ČUDEN SVAT V ZOBH DRŽI NEBO,
DA OBESIM NA PAJČEVINO SPOMINE,
SREČEVANE VSAK DAN V ZMEDI MESTA,
KAR BO, BO,
NA VRELCE VEČNE LJUBEZNI,
MOLČIM IN PLAVAM,
LEŽIM V GOSTI MEGLI,
VETER KODRA MISLI,
TEMA RAZSVETLJUJE RAZUMEVANJE,
GLAS PRETEKLOSTI VEDNO OSTANE IN ...
... TUDI KAMEN JERUZALEMA OSTAJA ISTI.**

ZDRAVKO KOKANOVIČ

KAJ IZ(B)RIŠE ŽIVLJENJE

Spomnim se zimskega večera, ko sem se, kot mlad fant, sprehajal po parku s svojim starejšim bratom. Brezskrbno sva klepetala o življenju, odnosih ... Naenkrat sva zagledala človeka srednjih let, kako spi na klopi. Bratu sem rekel: »Ta je – ali zadet – ali ni normalen.« On mi je odgovoril: »Mogoče pa ne eno ne drugo in enostavno nima kam iti.« Ni mi bilo jasno, o čem govori, nisem mogel razumeti, da v življenju obstaja tudi to – da nimaš kam iti. Brat mi je razložil, da mož na klopi nima denarja, oblačil, hrane, stanovanja in niti službe. Zamislil sem se nad njegovo razlago, vendar sem človeka na klopi še vedno bolj obsojal, kot ga skušal razumeti.

Danes, 30 let od tega, sem sam na mestu tega človeka s klopi. Prav ko to pišem, bo drug deček na mojem mestu. In tako se bo svet vrtel v nedogled.

Rojen sem na Kosovu, v Klini. Po končani osnovni šoli sem z očetom prišel v Slovenijo. Obljubljeno deželo. Slovenija – dežela, kjer se cedita med in mleko. Že 25 let iščem ta med ali vsaj mleko, iščem smisel, zakaj sem tu, razloge ..., kakšna bo moja pot, kakšen bo moj naslednji korak. V preteklosti sem opravljal veliko raznolikih del. Zjutraj sem vstal in odšel v službo. Želim si, da bi bilo še vedno tako, za zdaj so to še vedno le želje, sanje, saj nimam niti osebne izkaznice. Možno je samo delo na črno, vendar moram tako delo iskati z velikim naporom in prisotni so dejavniki, kot slabi pogoji, izkoriščanje in navsezadnje neplačilo, stalnica. Ljudje na take ljudi, kot sem jaz, gledajo zviška, zato se, ko pride čas plačila, velikokrat potuhnejo. In tako ostanem brez plačila, brez denarja, ki bi mi morda pomagal pri tem, da bi se začela moja situacija obračati na bolje.

Nekoč sem živel normalno življenje, ki sem ga imel za samoumevna in ga nisem cenil, kot bi ga moral. Imel sem najeto stanovanje, delo, hrano ... Delal sem v različnih podjetjih, vendar velikokrat brez pogodb, tako da sem leta in leta moral prositi za plačo, za lasten denar, katerega sem pošteno prislužil. Kasneje je šlo vse samo na slabše, niti prošnje niso več pomagale in mesece sem čakal na plačo. Tako nisem zmogel plačevati stanovanja, zato sem posledično pristal na ulici, in kdor ostane brez doma, se na žalost težko pobere.

Postal sem še bolj depresiven in popolnoma nezainteresiran za družbo. Nikomur nisem zaupal. Tudi sam nosim del krivde za to, kar sta mi naredili birokracija in papirologija, saj zaradi nepoznavanja teh zadev danes sodim med »izbrisane«.

Zaenkrat prodajam časopis Kralji ulice. Imam vsaj to in sem hvaležen. Sprašujem se, kaj naj delam brez šole, brez osebne izkaznice ... Kaj bo z mano jutri? Resnično obžalujem neupoštevanje modrih nasvetov mojega očeta, ki mi je neutrudno govoril, naj se šolam, izučim za kakšen poklic, vendar sem bil vedno trmast in sem hotel vse po svoje.

Danes ni veliko drugače. Pravzaprav je trma zaradi nesrečnih dogodkov še toliko bolj trdna, a žal tudi nesmiselna. Ne morem si pomagati. Karakter je edina stvar na tem svetu, ki je samo moja ... Če izgubim še to, pa čeprav zase velikokrat škodljivo lastnost, se bojim, da od mene ne bo ostalo več čisto nič.

Kralji ulice so mi v življenje prinesli veliko dobrega. Z njimi lahko služim denar za svoje vsakodnevne potrebe. A kljub vsemu pogrešam eno, in to je dom. Pogrešam prostor, ki bi bil samo moj. V njem bi bival in spal sam, brez cimrov. Mogoče v sosednjem prostoru, a nikakor ne ob sebi ali nad seboj ... Sit sem pogradov in zavetišč. Nisem več rosn mlad in potrebujem svoj mir. To malokdo razume. Malokdo sploh vpraša. Še manj jih pomaga ali dela na tem, da bi bilo takih, kot sem sam, čim manj. Brez raznih društev bi bili brezdomni od sveta popolnoma pozabljeni.

A prihajajo boljši časi. Toplejši. Na srečo je letos konec zime, tu je pomlad in novo upanje. Mogoče pa se bo vseeno našlo kaj zame in bom tudi jaz naletel na majhen košček zemlje pod tem soncem, za katerega bom neizmerno hvaležen. Resnično si želim poštenega dela in poštenega plačila zanj, nazadnje pa še prošnja za vse vas, ki se vsak dan zahvalite za vse, kar imate, in začnete ceniti vsako sekundo v življenju, predvsem če ste zdravi in ljubljeni. Zavedajte se, da je med »našim« in »vašim« svetom zelo tanka linija. Že jutri ste lahko vi na mojem mestu. Na tisti klopci.

Neizbrisljivi Adi

GLASBA MI JE VRNILA ZDRAVJE ...

018
KRALJI
ULICE

Pisalo se je leto 1987, ko me je na prehodu za pešce zbil avto s hitrostjo 120 km/h. Bila sem 9-letno dekletce, zelo gibčna, zato mi je bilo tudi omogočeno preživeti, in ... živa sem. Preživela sem po čudežu, in ker so hitro urgirali. Rešilni avto, ki je peljal mimo, me je v dveh minutah prepeljal v bolnišnico, čeprav je bilo v meni le še 5 minut življenja. Moj oči, ki je kasneje prišel na cesto, kjer je bilo vse krvavo in polno razbitin, je vprašal policaja, ali bom preživela. Odgovor se je glasil: »Devetleten otrok bo preživel, starejši ne bi več.« Po tem dogodku, ki me je doživljenjsko zaznamoval, ravno tako tudi mojo družino, je sledila dolgotrajna rehabilitacija. Utrpela sem močno poškodbo možganov, štiri notranje krvavitve, od tega tri močnejše in eno lažjo. Imela sem premaknjeno hrbtenico, nalomljeno medenico, zlomljeno levo zapestje, spiralni zlom leve noge in spastično desno roko. Za ponazoritev, kako kri zalije možgane, si predstavljajte dvorec z lestenci, ki razsvetljujejo prostor. Kot strela z jasnega prinese tornado in v dvorcu naredi ogromno luknjo. Zato, logično, tudi razsvetljave ni več, elektrika je prekinjena. Ostala je samo velika razvalina, podrtija brez kančka življenja. Ali veste, kaj je možganska kap? Če veste, vam je jasno, o čem pišem. Ko počli žila, pride do pritiska, kri se razlije po možganih in nastane oteklina, zaradi česar je vsega konec. Sledi ponovno rojstvo. Še lažja pa je predstava: pred sabo imate papir in ta naj predstavlja sliko možganov. Vse informacije, ki so jih zmožni obdelati in predelati. Ta list potem nekdo raztrga na pol. Vse informacije, ki so bile na eni strani, izginejo. Veliko truda je potrebnega, da se spet nekaj vzpostavi, če je možno nadaljevati po letih, ki so potrebna za osnovno funkcioniranje. Kdor je zmožen razumeti, je na splošno sposoben razumevanja, ostali pa žal ne, saj nimajo svojca, sorodnika ali prijatelja, ob katerem bi dalj časa živeli ob takih življenjskih preizkušnjah. Tu je na preizkušnji sočutje in dojemljivost. Mesec in pol sem bila v komi, čemur je sledilo dolgotrajno prebujanje. Ko sem prišla k sebi, nisem požirala, nisem sedela, nisem govorila, ni bilo spomina. Sledila je dolgotrajna rehabilitacija. Na otroški kirurgiji v Kliničnem centru so mi nudili najosnovnejšo pomoč, potem so me premestili v rehabilitacijski center Soča. Tam sem obiskovala logopedinjo, psihologinjo, delovno terapevtko in fizioterapevtko. Logopedinja me je naučila izgovarjati besede, fizioterapevтка me je počasi postavljala na noge, delovna terapevтка pa mi je razmigavala desno roko z ledom, tako da lahko zdaj obe roki normalno uporabljam. Po letu in pol, ko sem bila za silo zakrpana in usposobljena za življenje ter postavljena na noge, so me hoteli dati v posebno šolo. Spomina ni bilo, tri mesece sem potrebovala, da sem se naučila $1 + 1 = 2$. Bila sem agresivna in učenje govora mi je vzelo deset let. Hoteli so me vtakniti v posebno šolo, vendar je mami zahtevala, da so me vrnili na OŠ, ki sem jo obiskovala pred nesrečo. Dali so me v razred leto mlajše sestre. Takrat, v osemdesetih, sem bila prvi primer, ki so ga po taki kalvariji vrnili v navadno OŠ z normalno napredujočimi otroki. Izgubila sem ves spomin, ostala je le želja po glasbi. Pred prometno nesrečo sem igrala violino in ker sem bila nadpovprečno inteligenten otrok, sem na izpitu 1. razreda igrala kot Paganini. Želja po glasbi mi je pravzaprav vrnila zdravje. Delo s prsti krepi možgane. Privatna učiteljica violine, ki me je poučevala, je po tem nadaljevala z menoj. Vendar ni bilo nič tako kot prej, ničesar več ni bilo. Ker pa je bila v meni tako velika želja po igranju, je profesorica preko mene dobivala voljo za delo z menoj. Takrat sem imela 15 let in v osnovni šoli nisem zmogla ničesar, spuščali so me iz razreda v razred, dobesedno poklanjali so mi pozitivne ocene. Po končani osnovni šoli je sledilo vprašanje, kako naprej. Ker ni bilo druge možnosti, so me napotili v Zavod za invalidno mladino v Kamniku. Tam so se vprašali, ali ne bi bilo dobro nadoknaditi mojega znanja matematike, ki je bilo takrat na ravni 6. razreda, ali pa naj grem raje na pomožno šiviljsko šolo, za katero je

Melanija

potrebnih 6. razredov osnovne šole. Odločila sem se za slednje, za kar pa si nisem na jasnem, ali je bilo najbolje. Razumevanje je samo za ljudi, ki so na berglah in invalidskih vozičkih. Kakor koli, jahala sem konja, kar mi je pomagalo pri hrbtenici. Konj nasploh omogoča dobro rehabilitacijo. Hodila sem na psihosocialne taborne, ker sem bila asocialna, nisem se znala vklopiti v družbo. Plavala sem, to mi je bilo v veliko pomoč in to še danes počnem z velikim veseljem. Pri 19-ih letih sem bila najbolj osamljen človek na svetu, počutila sem se še bolj osamljeno kot zadnja smet na cesti. Takrat sem v sebi odkrila Ivico. Pobožala sem jo/se, češ, rada te imam. In ko je bilo novo leto, sem si voščila: »Srečno novo leto, Ivica«. Bila sem tudi stroga do sebe, ne, Ivica, to ne gre tako! Sedaj, po 26-ih letih, ko mi je uspelo iz NEMOGOČEGA NAREDITI MOGOČE, intenzivno plavam že šest let. Plavanje me je popolnoma prenovilo. Notranje, zunanje, psihično in fizično. Stabiliziralo me je. Iz pesimista sem se prerodila v VELIKEGA OPTIMISTA. Človek se sam odloči, ali želi biti eno ali drugo. Vse nam je dano, le odločiti se moramo. In odločila sem se za DOBRO in LEPO, za NAJVIŠJE ZA UNIVERZALNO. RADA ŽIVIM! Vse v življenju je odločitev. Zdaj ljudem pomagam kot psihoterapevt, skušam jih usmeriti v boljše lepše. Ljudje me sprašujejo po šoli, ki naj bi jo imel psihoterapevt. Lahko vam povem, da je življenje najboljša šola. Ljudje, kaj ste lepega danes storili zase? Ste se morda pohvalili? Človek lahko sam sebi podari najlepše. Ptice, ki vam poje, poje samo za vas. Sonček sije za vas, samo zato da vam je lahko lepo. Zajemite življenje s polno žlico. Ljubezen samo čaka na vas. Nežni bodite do sebe. Sami sebi ste lahko največji prijatelj. RADA VAS IMAM. Rada imam vse ljudi in vsem sem odpustila. Ni važno, kaj mi je nekdo nekoč storil, odvisno je, kaj bom jaz naredila z vsem tem.

Iva Tisa

ŽIVIM ... KO SE ODKLOPIM

Živim ...

... ko vklopim glasbo in se odklopim. Ko slišim glasbo, se ne odklopim vedno. Odklopim se takrat, ko jo poslušam. Takrat ne mislim na nič drugega iz zemeljskega življenja. Nobenih oseb ni, predmetov, težav ... Potopim se vase in poslušam. Zaprem oči in slišim. Tone, melodije, harmonije, ples instrumentov, poudarek kakšnih besed, naraščanje pesmi in pojenjanje. Ko slišim pesem, ki se me dotakne, je vse, kar je v tistem trenutku, preprosto doživljanje melodije znotraj telesa. Je energija, ki zapolni telo. In potuje skupaj s harmonijo pesmi. Je čisto, avtentično in svobodno. Predrami moja čustva, ki so pogosto odklopljena, ko sem jaz vklopljena. Ko poslušam glasbo, navzven verjetno izgledam, kot da spim. Ponavadi ležim na postelji s slušalkami na ušesih in imam zaprte oči. A če bi se lahko pomanjšala na velikost celice in če bi energija in čustva, ki jih takrat doživljam, bili vidni, bi lahko potoval(a) skupaj z mano po neverjetnih pokrajinah. Tam notri je celo veselje. Vesolje mene. Space! In kako majhna je zemlja v primerjavi s mojim celotnim vesoljem. Kako majhna izgledam jaz, ki ležim na postelji s slušalkami. In v kakšni prostrani pokrajini si ti, skupaj z mano, kjer se sprehajava po pokrajinah doživljanja neke pesmi, ki jo ravnokar poslušam. Kako veliko je moje vesolje znotraj mene. Neskončno, omejeno s telesom.

»Ti sploh nisi pripravljena sama živeti!« je rekla s povzdignjenim glasom in zraven pospravljala oblačila.

... ko zaklenem vrata kopalnice in se pogovarjam. Morda s teboj, ki ravnokar bereš to. Morda s kom, ki ga ti poznaš. Pogovarjam se z osebami, ki jih ni tam, v tistem prostoru za zaklenjenimi vrati. Pripovedujem, sprašujem, se smejem ... ko živim za zaklenjenimi vrati. Razmišljam na glas, zapletam in razpletam teorije ob pomoči sogovornikov, ki jih ni v tistem prostoru, za zaklenjenimi vrati.

»To ti je življenje!« je rekel, ko je prišel z letališča.

... ko plešem sama v sobi. Ko moje telo postane uho in medij, ki izraža ritem, ki ga slišim in čutim. To lahko delam cele ure.

Dokler se ne utrudim. Ko poslušam glasbo, se nikoli ne utrudim. Tudi ko se pogovarjam za zaklenjenimi vrati, se ne utrudim. To bi lahko počela cel dan. Sama in ne utrujena.

»To, kar živim, ni življenje,« je rekla in pogledala v tla, ter izdihnila cigaretni dim, »brat mi je rekel, da še sploh nisem začela živeti,« in naredila požirek kave.

... a vzporedno se odvija zemeljsko življenje. Včasih, ko je zame preveč naporno, slišim glasbo. V moji glavi. Zjutraj me zbudi, zvečer uspava ali pa kar vskoči med pogovor z drugo/drugim, ki ga imam tukaj, na zemlji. Pogovora ne zmoti, saj je nežno prisotna v ozadju. Ne vem, kdaj začne igrati, in ne vem, kdaj konča. Ko je tam, jo slišim. Ni moteča. Sploh ne. Je moja podpora in obvestilo, da sem preveč zemeljska. Da preveč hitim, oblikujem urnike, načrte, okvire in se zatekam k rutinam, zaradi katerih se počutim varno, a hkrati nesrečno. Glasba v moji glavi je opomnik, da zaradi nenehnega stremljenja k prihodnosti zamujam čas tukaj-in-zdaj. Da ni važno, kaj je bilo in kaj bo. Da preprosto je. Tako kot je tukaj in zdaj, za katero ne vem, kdaj se je začela vrteti v moji glavi in kdaj ta glasba se neha.

»Kakšno življenje pa je to?« se je vprašala na glas.

... in se vzporedno odvija zemeljsko življenje. Včasih, ko je preveč polno, slišim glasbo. Ko ga ni moč uokviriti, ubesediti ... ko sem premajhna za nošenje vseh teh prijetnih in močnih čustev ter občutij. Moč, ki jo imamo mi, zemeljski ljudje ... Ljubezen! Ki zaganja mojo glasbo. Ljubezen, ki zaganja odnose do drugih in do sebe. Odklopim se, da živim. Vkloupim se, da preživim. Živim zaradi tebe, ki mi pomagaš preživeti vklop. In živim zaradi sebe, da se lahko odklopim. Odklopim se od tebe, zemeljske sebe in predvsem od tega, kar sva napravila iz zemeljskega življenja. Kar smo naredili iz življenja na trdnih, zemeljskih tleh.

»That's life,« je rekel in izklopil mikrofona.

Jukebox

Gostujoči kolumnist:
Matic Munc

SMISEL ŽIVLJENJA ZA VSAKDANJO UPORABO

foto: osebni arhiv

020
KRALJI
ULICE

Ljudje različnih starosti na izobraževalnih delavnicah, srečanjih ali predavanjih vedno bolj pogosto zastavljajo enako vprašanje, ki je povsem neodvisno od starosti. Kaj je smisel življenja? Zakaj pravzaprav tlačim to zemljo? Kako vse skupaj preživeti in kaj potem? Res, takšna temeljna mozganja preganjajo sodobnega človeka, zdi se mi, da vedno bolj, saj na drugi strani zeva ogromna goltajoča praznina nič. Praznina prinaša s sabo obup, dolgčas, depresijo in v končni fazi tudi smrt. Človek brez smisla ni več človek in lahko ugasne kot drobna brlivka. Ni ga več. In če želimo še biti, še migati in celo uspevati, potem moramo ta preklicani smisel ujeti, definirati in po možnosti celo doseči, da bomo srečno ali vsaj zadovoljno živeli do tistega konca, ki nas vsekakor čaka - tako ljudi s smislom, kot tiste brez.

Čutim se seveda počaščenega in moj ego zavriska v visokih tonih, če sem o tem nagovorjen, vendar moram hkrati priznati, da odgovora čisto zares ne poznam. Mogoče zase še nekako, vsekakor pa ne za tujca, skoraj neznanca, bežnega znanca. Vem, da nič ne vem. Vem, da mojega sistema etično-smiselnega preživetja ne morem zapisati kot recept za drugega, povsem drugačnega človeka. Torej kaj potem? Lahko blebetam fraze iz duhovnih knjig, citate velikih mojstrov in misli filozofov. Lahko dajem splošne instant nasvete, ki jih pametni ljudje sicer mrzijo, vendar tako opravi svojo dolžnost. Od teh izpraznjenih fraz najbolj črtim tisto pametno: »Ne sekirajte se, saj je tako lep dan.« Hudiča, kot da meteorološka dejstva tako zelo vplivajo na moje zavedanje, da bo samo to prekucnilo moje vrtanje po sebi v vseobsegajočo blaženost. Takšno gledanje je za bedake in butlje. Ja, seveda, vsekakor je lepo videti sonce namesto oblakov. Pogreje, napolni, aktivira. Vse res, vendar mi samo to dejstvo še ne daje goriva za lastni motorček življenjskega smisla, zgolj malo počisti svečke.

Za brskanje po lastnem umu moramo uporabiti lastni um. Ha! In to je hud trik, ker v resnici lovimo sami sebe za rep in se lahko besno vrtimo v krogu. Res bi bilo lažje v kakšni knjigi prebrati definicijo smisla življenja in bi potem bili vsi zadovoljni in šli na pico. Kot je to izvedel pisatelj Douglas Adams, 25. maja je vsako leto v njegovo čast mednarodni dan brisače, v svojem legendarnem Štoparskem vodniku po galaksiji, ko je za ultimativni odgovor na vprašanje vesolja in sploh vsega zapisal - 42. Tako! Enostavno in pospravljeno, prosim, da si več ne razbijate glave, to je to, 42 je smisel in zdaj tole lepo sprejmite in pojdite na tisto pico srečni in polni smisla. Adams je bil hecen mož, pameten in tudi nabrit. Skozi znanstveno fantastiko je pisal satirično kritiko družbe in lahko se mu nasmejimo. Za trenutke, ko nas v resnici gloda odsotnost smisla pa njegovi vici niso dovolj. Potrebujemo nekaj več. Prejšnji odstavek se je začel obetavno, vendar me je potem odneslo nekam drugam. Sami moramo pobrskati po sebi, brez zanašanja na druge. Taka naloga seveda ni lahka, zahteva kar nekaj truda in muke, zato ni čudno, da se zanašamo na druge, mogoče bolj bistre in iskrive od nas. Še enega sem se spomnil. Odbiti avstralski filmski režiser Baz Luhrmann, to je možak, ki nam je dal svojo vizijo Romea in Julije, Moulin Rougea in Velikega Gatsbyja, je posnel tudi zabavno pesem. Imenuje se Sunscreen song in če jo lahko kje dobite, boste slišali kako ta veliki kreativni um gleda na smisel življenja. Poanta njegovega

foto: osebni arhiv

izvajanja je enostavna: ne sekirajte se, nekateri največji in najbolj zanimivi osebkji še zdaj ne vedo čisto dobro, kaj želijo od tega življenja. Več vam ne morem zapisati, ker bi bilo preveč zapleteno. Poslušajte!

Pa sem spet zašel drugam. Zgrabimo tega bika za roge! Nekateri med nami vidijo ves smisel v denarju in materialnem. Na kup grebejo denarce, avtomobile, hiše, zlate palice, delnice in drag nakit. To je sicer šport za tiste, ki že nekaj imajo in želijo še več. Za nas, navadne povprečneže, je tak šport bolj ali manj nedosegljiv. Še več, nimamo niti veselja, da bi se ga šli. To torej odpade. Iz materialnega v povsem abstraktno. Ljubezen. Čustvo povezanosti med živimi bitji daje smisel mnogim, ko se imamo radi in je vse prav, smo vznemirjeni in polni življenja. Vidiki ljubezni so različni, od tiste, ko se ljubeč par stiska na dveh kvadratnih metrih in ne ve za preostanek sveta, pa do prijateljske ljubezni, ljubezni do živali in za nekatere celo - ljubezen do vseh. Lep koncept, čeprav meni osebno težko izvedljiv. Vsak dan vidim preveč trpljenja in muk, da bi lahko zgolj z zlato svetlobo ljubezni vse to pozdravili. Lepo je imeti ob sebi drugo človeško bitje, ki te razume, sprejema in celo ljubi, res je. Pa vendar, to ni čisto vse. Zato moram kopati naprej. Pomoč drugim in delovanje. Neprestana aktivnost v smeri pomoči drugim ljudem se mi zdi, da je - vsaj zame - tista gonilna sila, tisto gorivo za motorček osebnega smisla, ki daje dovolj energije, da se izza vogala ne prikrade depresivna praznina. Dokler sem živ pač migam in počnem nekaj, kar naj bi pomagalo tudi drugim. In tako minevajo dnevi, včasih bolj in včasih manj polni smisla. Že zdavnaj sem se nehal nesmiselno razdajati drugim, vseeno pa ohranjam toliko razuma, da to počnem v nekih okvirih, ki jih lahko rečem delo. Ko vse to mine, ko pridejo tisti drugi dnevi, bolj leni in zaspani, ostanem povsem sam s seboj in lahko vrtam dalje. Je ostal še kak neizživet smisel, ki bi ga bilo dobro doseči, zaznati, čutiti? Takrat je dobro pristaviti vodo na štedilnik in si skuhati kavo. Ko tako čisto sam sedim na balkonu ob skodelici močne turške kave in se na pepelniku suka dim smotke tobaka, iz ozadja pa prihaja komad, ki mi je všeč, pogruntam, da izven tega ni nič drugega. Da je v tem mojem malem svetu vse prav in ima vse smisel. Ne vem sicer, če bo ta zapis komu koristil, upanje pa je točno tako.

ŽIVIM

Zjutraj se zbudim in zavem, da še vedno živim. Sledi iskanje razloga zakaj. Je sploh smiselno, s par evri iti ven? Psičko je treba sprehoditi in v dva želodca nekaj dati. Vsak dan med istimi ljudmi potekajo večinoma iste debate, ki so prerasle v floskule. Nič novega, ker se dogaja vsak dan ob istem šanku. Rutina. Ampak obstaja pa nekaj, kar me drži pokonci. Mogoče mi je do nedela, pa vseeno čutim, da bi rad imel kaj od dneva, da bi rad kaj ustvaril, kaj naredil, se s kom pogovoril. Življenje je lepo in problem ga poživi. Lepo je biti človek, ki komu dan popestri, ki mu pove, da ni poanta v dnevno političnih razprtijah in v svetobolju, ampak v lastnem videnju in percepciji delovanja ter opazovanju okolice, saj navsezadnje vidimo, kar hočemo, in se potemtako lahko tudi sami pozitivno odzivamo. Nismo cmere, smo borci, ki življenje živimo in uživamo, konzumiramo z žlico, vilico, s šeflo ali pa lopato. Pridem na Kralje ulice in v družbi se vprašam, kako se jutro zaživi. Slišim, da je prvi WC, sledi jutranja katarza in odmerek začetnega zdravlila, sledijo pa trdna tla s pogledom in za nameček s preteklostjo obremenjeno prihodnostjo. Je sploh smisel životariti, trpeti ali se kakorkoli že imeti do naslednjega jutra v živem svetu? Je! Če najdemo vsaj malo tistega, kar nas uvršča med moralno zavedno gmoto mesa, in če v sebi vemo, da lahko posije tudi sonce, da realnost začnemo spreminjati v sebi, da se lahko spremenimo ne da bi se spremenili drugi. To si rad dajem na urnik ure, ki je bila svoje dni za navit, zdaj pa je na baterije. Vse več je mehanikov, zmanjkuje pa zanimanja do gledanja na številčnico. Mesec, luna ali trideset dni se šteje le še preko dajatev. Koliko je še ljudi, ki za počitnice živi, in jih tudi dejansko doživi. Življenje večine je le še zaprtost, ki se dogaja v svetu priporov, zaporov in psihiatričnih ustanov. Za svež zrak pa žicanje pred bližnjo trgovino ali bolnišnico. Vsa čast vztrajnosti mladih družin, ki pričarajo veselo otroštvo, ob prejemkih ki niti približno ne konkurirajo javnim uslužbencem, ki si sami določajo plače, in so te desetkrat višje, kot je njihovih par sto evrov. Včasih pomislim, da je socialna ogroženost zlata jama za tiste, ki naj bi jo izkoreninili. Logično, saj potem ti »socialni paraziti« ne bi imeli možnosti biti pri koritu. Ampak to je že druga zgodba - o uspehu, o nepotizmu in o »jaz tebi, ti meni«. Politika pač. Vlada našega časa in denarja so sami sebi namen, ko morajo razlagati, da se brez razloga niso postavili ob vrečo, ker je za nas bolje, da oni štejejo denar. Koliko življenja so dali, da smo si stenice postlali? Le vrag je še mejak. In ko se ugasne luč in misli pridejo na plano ugotoviš, da niti nimaš za elektriko. Če bi bilo drugače, ne bilo bi tako, ali če ne bi bilo revnih ne bi bilo bogatih izkušenj. Verjamem, da je v življenju lepo tudi to, da požigalci ostanejo sami s pepelom. Pogoreli so že na lepšem, novih vnetežev pa vedno bolj primanjkuje. V lastnem krogu ujeti ugotovijo, da sedeti in osamljeno umreti na vrhu piramide, žuli. Na koncu je tvoja grobnica izropana s strani sebi enakih potomcev, ki ti na nagrobnik napišejo, da si bil brezvestni tat in to se tudi njim dogodi. Še vedno optimistični potujemo na vlaku, za katerega ob koncu proge ne bo več dovolj prostora za zaviranje. In še vedno se ne vdajmo toku, saj je življenje naloga, ki smo jo vzeli v zakup, in se spustili v avanturo. Ja, rad tlačim zemljo, ker v obratni smeri ne bi bilo zanimivo. Res pa je, da sem v obeh primerih tlačan, tlačan tlačan, ki je lačen kadar je do problemov mlačen. Lepo je biti v senci Lune, ki je dober nadomestek skune. Rad živim in se ponovno v Ljubljani rodim, ko se v sončni dan zbudim. Ne vem, če sem se izrazil razumljivo, vem le, da je v tekstu veliko rime, ki se v vsako uho ne prime, a preiščujem tako, kot bi živeti lahko bilo, želel biti bi na strani, kjer so vsi za isti cilj pri miru zbrani. Življenje je lepo, če ga živiš, in samo ti ga spremeniš. V spomin izgubljenim življenjem tistih, ki so v zadnjih letih napačno ali po nesreči izgubili bitko za bitje. Jutri se zbudite in pomislite zakaj živite.

Gruden Tomislav - GTS

Tanja San in Severa:

KRALJICA IN KRALJICA

TANJA SAN

ŽABA PREVIJA SVOJO KOŽO.
ISKRENO SPOŠTUJE NEDELJE IN MOJ DAN.
VIOLINO ZAIGRA LE ENKRAT NA LETO.
IŠČE SOPROGO TER ZABAVA KOMAD.
MISLI, DA MORA LJUBITI ZELENKO.
ŽIVLJENJE SI ŠTEJEM VNAPREJ
IN TOLČEM DELCE MORNARK.
VALOVI POPILNAJO TVOJE ZAUPANJE
IN OMOGOČAJO, DA PRODIRAŠ VAME.
MORILKA VESOLJA.
ŽE OD POHODA BRSTEČIH POLON UKAZUJEŠ!
INTENZIVNO SPREMINJAŠ SODELOVANJE IN ME DELAŠ POTREBNO!
VISKOZO SI KUPILA IN MORILA!
INDIREKTNOST SPLAVILA...
MOJA. MOJA.

SEVERA

MOJA. MOJA.
TI PSIHO EN, TI PSIHO POSESIVNI.
DOVOLJ IMAM, NA SVOJE KARTE IGRAM.
VZBURJAŠ ME DO STEGNEVIC IN NE VEČ ČEZ.
POLONE LETIJO V PRAZNO NEBO,
ZGUBANO ČELO MOJEGA DOSTOJANSTVA ODPIRA
BLIŽINO BEŠA.
TI SI PSIHO EN. MI JE ŽAL, ŽAL MI JE.
ŽAL MI JE ZA LETA IZGUBLJENA,
ZA VSE POTOKE KRVI,
ZGNETENA MEČA V BLJUVKU METADONA.

DIREKTNOST TE BOM MORALA SPLAVITI,
MED ŽABE IN ZDRIZ SVOJE ROKE
NAJPREJ POTOPITI, ZAKRIČATI
IN SE NAREDIRI SPOLZKO OD PORODA.

PRIDI Z MANO, ČE MOREŠ, ČE NE,
SI SPLAVLJENA MEDUZA.

foto: osebni arhiv

Križarjeva kolumna:

ŽIVIM

022
KRALJI
ULICE

Ko včasih razmišljam o življenju, mi najprej padejo na misel stvari, ki jih obžalujem. Razmišljati začnem o tem, kje sem, kako si želim živeti in kaj lahko nadoknadim. V resnici nočem razmišljati o smislu življenja in moji preteklosti, želim si živeti v sedanjosti, na svoj način, brez obžalovanj. Vendar to ni tako preprosto, pravzaprav menim, da to ni mogoče. Ljudje smo čutna bitja, dovolj je ena sama misel in vsuje se plaz čustev, misli, včasih besed. Pred kratkim sem skrbel za umirajočega očeta in se spraševal, kaj razmišlja ponoči, ko ne more spati, kaj obžaluje, se morda boji smrti. Ko pomislim nanj, me dobesedno stisne v prsih, zasolzim se, vendar ne jokam. Kot otroku mi je namreč vcepil idejo, da moški ne jokamo in od kakšnega 10. leta tega ne počnem več. Tudi njega nikoli nisem videl potočiti solze. Najin odnos je bil poseben, brez odvečnih besed, brez čustvenih izlivov. Komunicirala sva skoraj na telepatski ravni. Toda zadnje leto in pol pred smrtjo se je to spremenilo. Nisva pretiravala z besedami, niti s čustvi ne, toda zavedanje, da prihaja starka, ki v svoji koščeni roki vihti koso, je marsikaj spremenilo. Skupaj sva preživela več časa kot prej v desetih letih, izgovorila mnogo pomembnih besed, smrt naju je popolnoma povezala. In, ko dandanes sedim na kavi, na klopci ali na preprostih stopnicah in med opazovanjem sveta nehoti razmišljam o sebi, pomislim na vse citate o življenju. Koliko je dejansko pomembno, da naše življenje šteje? Kako živeti, da to dosežemo? Vsakdo ima svoja merila in svoje nazore, svoje želje in cilje. Je morda moj oče v temni sobi obžaloval svoje trdo delo? Si je želel, da bi tokom življenja preživel več časa s prijatelji, več potoval? Je obžaloval svoje največje napake? Kaj pa drugi? Mnoge sem v bolnišnici videl umirati same, medtem ko so na njih opravljali preiskave, ki ničesar ne spremenijo. Namesto da bi svoje zadnje ure preživeli v krogu domačih, so v svojem obupu v bolnici stegovali roke proti meni. Pridržiš in jim za trenutek stisneš roko, jih potolažiš in odrineš naprej, več ne moreš storiti. Ko si soočen s smrtjo, na nek način v trenutku odrasteš. Koliko izmed nas nas živi po pričakovanju drugih? Kam kaže naš kompas, ko se orientiramo po pričakovanjih naše okolice? Lahko je reči, da je treba živeti svoje življenje, toda pritisk bližnjih na nas ubija naše želje. Zakaj se ljudje toliko trudimo biti všečni drugim? Naša pričakovanja in želje v veliki meri gojimo skrite v sebi in se mnogokrat prilagajamo družbenim merilom, ki nas utesnjujejo. Sreča je lahko tudi izbira, če se zanj odločiš. Srečo najdemo v majhnih stvareh, so druženje s prijatelji, potovanja, vsakdanje malenkostih ... Vsakodnevno pehanje za materialnimi dobrinami bomo, ko nam odbije zadnja ura, zagotovo obžalovali. Pogrešali bomo tiste malenkosti, katerim smo se zaradi tega odrekli. Moj oče ni razpravljal o tem, toda posredno mi je dal misliti, saj se je v zadnjem letu njegovega življenja njegova osebnost korenito spremenila. Postal je boljši človek, spustil nas je v svoj osebni prostor in nam na svoj način povedal, da nas ima rad. Toda težko je izkoristiti ta čas.

foto: osebni arhiv

Bolni ljudje veliko zadnjih dni po nepotrebnem preživijo v bolnišnici. Zdravniki jih obravnavajo kot številke, čutiti ni nobene človečnosti. Odveč se bodejo z mislimi, da so vsem v breme. Družina ima na dan le uro časa za obiske. Večinoma sme biti ob njih le ena oseba naenkrat. Groza mi je pomisliti, kaj mu je rojilo po glavi, ko je na intenzivni negi ležal sam s svojimi mislimi. Mislim, da je bil zaradi bolezni predvsem utrujen in s smrtjo pomirjen. Razumem, da so bolnišnice polne in imajo zaposleni veliko dela, toda največkrat sem osebje videl posedati po sobah. Obžalujem, da ga nismo odpeljali umreti domov, v krogu družine. Ati, žal mi je! Ko sem se nekega dne iz službe odpravil k njemu na obisk, mi je tik pred Kliničnim centrom zazvonil telefon. Na drugi strani je bila zdravnica, ki mi je sporočila, da je moj oče izdihnil. Občutke je težko prenesti na papir in jih niti ne bom poskušal. Takoj zatem sem pred kliničnim centrom srečal mamo in tudi brat je prisopihal istočasno. Grize me, da ga nisem videl na dan smrti, čeprav sem ga med bivanjem v bolnišnici obiskoval vsak dan. Zadnji obisk se je končal ob njegovem negibnem telesu. Brez slovesa, brez zadnjih misli. Ko sem ga opazoval, sem pomislil na svojo minljivost. Ne vem, če je prav razmišljati o tem in občutkih, ki me bodo takrat preganjali. Ljudje smo različni, nekateri smo sposobni živeti in umreti v tišini. Vendar bi morali vsi živeti tako, da sebe in druge – medtem ko tlačimo zemljo – osrečujemo. Vsakdo bi moral živeti tako, kot mu najbolj ustreza, in početi to, kar ga razveseljuje. Utopija ali pač ne? Živim! Živim! Kako živim? S kom živim? Zakaj živim? Ali živim? Ali zares živim?

PRI NAS JE NAJVEČ VSTAJNIKOV ZJUTRAJ - KO VSTANEJO IZ POSTELJE.

Živim, ker vam želim to tudi povedati. Trenutno berem intimno biografijo o Madonni in ker vsakega zanima nekaj iz življenja oseb, ki so znane javnosti, bom tudi jaz malce razgalila svoje življenje. Zavedam se, da je moje skromno bivanje neprimerljivo s kako slavno osebnostjo. Živim v lepem kraju – Sostro. Dva meseca sem preživela tudi v Avstriji, kjer sem delala med počitnicami, in prav tako šest mesecev v Angliji, kjer sem bila v vlogi babysitter in obiskovala poletno šolo. A domotožje je bilo prehudo. Začela se je vojna v Sloveniji, jaz pa naravnost domov. Nato sem se vpisala na socialno pedagogiko. Že prej sem veliko igrala v Šentjakobskem gledališču in imela skupine, kjer sem režirala. Po mojih izračunih sem do sedaj zrežirala več kot deset predstav. Ker sem ugotovila, da živim za gledališče, sem v tretjem letniku fakultete šla delat sprejemne izpite na AGRFT. Takrat v letnik ni bil nihče sprejet, diferencialne izpite pa sem položila. Da se razumemo, že to je bilo dovolj težko, vendar pa sem, ko sem ponovila poizkus, zbolela. Doživela sem živčni zlom in odpeljali so me na Center za mentalno zdravje. Od takrat se vleče ta moja kalvarija. Vendar ne bom jamrala. Enostavno ne da se mi, pa tudi preveč me zaznamuje. Vem, da bi vas zanimalo. Pisala bom raje o gledališču, zaradi katerega je življenje še vedno vredno. Gledališče je zame pisanje dram, pesmi, režiranje in obiskovanje predstav. Po novem tudi pisanje recenzij gledaliških iger. Danes lahko rečem, da mi kaj uspe in da morda kakšno stvar pa že znam. Saj to je tudi edino, na čemer delam celo življenje. Ukvarjala sem se sicer še z nešteto drugimi stvarmi, tako da v svoje tekste lahko vpletem marsikaj. Saj veste, vse, kar umetnik dela, črpa iz resničnega življenja. Na sanje se ne opiram, čeprav mi veliko pomenijo. Največkrat me kar nekaj »zadane« in začnem pisati. Spomnim se, da sem nekoč kot dijakinja stopila iz avtobusa in zagledala ubogo starko. Nekaj me je prešinilo in doma sem napisala krasno pesem. Seveda krasno meni. Znam presoditi, kdaj je nekaj dobro in kdaj čisto sranje. A morda se

zadnja leta bolj zanašam na to, ali mi je nekaj preprosto všeč ali ne. Ne kompliciram več toliko kot prej. To, da teatrsko življenje ni lahko, ve vsak. Morda zaradi odnosov v njem. Meni sicer nikoli ni predstavljalo težave napisati teksta in režirati, četudi z otroki (težavnimi ali ne). Še če sem morala poskrbeti za vse ostalo, mi ni bilo težko. Težko pa mi je postalo, če je prišlo do težav v odnosih. Danes temu pripisujem težave s samospoštovanjem. Na tem področju je bilo potrebno veliko dela in še danes ni konec. Skupina, pa psihoterapija. A čista ljubezen do gledališča se je začela že zelo zgodaj. Že v vrtcu sem odigrala Muco Copatarico, kasneje, v petem razredu, pa me je učiteljica postavila na oder. Od takrat naprej sem sedela doma v naslanjaču, vadila tekst in neznansko uživala. Preprosto sem vedela, da bo moje življenje povezano z literaturo. Tudi spisi so mi šli dobro in ker doma ni bilo nikogar, ki bi se ukvarjal s tem, in ker sem bila tako različna od mame, sem bežala v ta svet. Preveč, veliko preveč. Tako sem se zapletla v teatrski svet in njegovo – žal tudi – pokvarjeno življenje, da me je na koncu vse skupaj povozilo. *Fijakarski konj* je rekla, da sem ena dobra igralka, ne zamerim ji, ker je imela prav. Vse, kar je pretirano in kar je storjeno s strahom, je obsojeno na propad. Danes se tega zavedam, a ljubezen je ostala. Živim, da delam za gledališče, vendar ne več za vsako ceno. Na *izi*, pomembno mi je tudi ostalo. Morda je tako še bolje, bolj pravično. Uspejo samo najmočnejši, sama sem sicer vedno imela neizmerno voljo, tudi samodisciplino, velik smisel za organizacijo, a strah, strah v najbolj pomembnem trenutku me je premagal. Talent je eno, garanje je drugo, psiha je pa tretja. Morda je krivo tudi dejstvo, da sem odraščala brez očeta. In blestela sem, ampak tu me je povozilo. Morda ni čisto vse moja krivda, kot si rada očitam, vendar živim, ker ljubim gledališče.

Barbara Jozelj

Zato?

Le zato sem ljubila, da se ne bi izgubila.
Včasih je res, da sem sovražila koga, a zato
ker prizadejal mi je hudega, in nič hudega sluteč se nisem kesala,
zato sem sama sebe ogoljufala.

Vedro praznine v mojih možganih je čakalo name,
ker čustva nabita in karizma so izpuhteli,
zato notranja moč se je izsesala in
me udarila po glavi, a zato se vse ne ustavi.

Ljubezen do umetnosti in nekaj življenja,
zato se je človek rodil, da bo nekaj ustvaril.
Besede ter ritem mi notranji glas narekuje,
sebe dati zato v pregled drugim, četudi se kdo posmehuje.

Barbara Jozelj

KADILEC

024
KRALJI
ULICE

Prezir, ki ga je čutil zaradi kajenja, ga je navdajal s posebno močjo. Nabiral jo je za čas, ko (morda) ne bo kadil. Na steni pred njegovimi očmi je bil obešen listek – oblaček: Dokazano je, da kajenje spodbuja storilnost. Pred njim na mizi je ležal časopis, razgrnjen na strani s člankom o škodljivosti kajenja.

»Kajenje je kastracija razuma, ohromitev fizičnih in psihičnih sposobnosti!« so rahlo patetično opozarjale protikadilske kampanje – bivši (strastni), ozdravljeni in ozaveščeni ne-kadilci. »Domnevna determinanta bi morala locirati preganjane, izločiti konflikte in priti na dan z zgodovinsko resnico. Z imeni čarovnikov, ki so vso zadevo pogнали. In jo še poganjajo,« je rekel kadilec s krasnim (kadilskim) basom zavojčku cigaret pred seboj, na katerem je pisalo: *Kajenje lahko zmanjša pretok krvi in povzroči impotenco!*

»Če bi kadilec vedel, katera cigareta ga bo ubila, je ne bi pokadil,« si je rekel. Iz zavojčka je potegnil čarobno paličico in jo prižgal. Rdeča iskra je padla na časopisni papir in kot mlada zvezda v njej izpihala luknjo. Z užitkom je potegnil dim v pljuča, takoj zatem pa hripavo zakašljaj. Med dušenjem jo je ugasnil. Neizprosna podrejenost kajenju se je tokrat umaknila življenju.

Izpod časopisa je potegnil list papirja. Poročal je o njegovi bolezni – kako napreduje, če napreduje. S tem napredujočim rakom se je že lep čas potikal po svetu. Nanj se je pravzaprav privadil, rak pa tudi nanj! Krepil se je in hitel z obljubo o koncu sveta ...

Zastrmel se je v rumene prste na roki, mimo njegovih ušes pa je švisnilo žvenketajoče morilsko hihitanje ...

Kadilec je stal in se sprehodil do okna. Neba ni bilo videti. Iz tovarniškega dimnika se je valil gost črn dim, se spreminjal v velik oblak in visel nad naseljem. Na suhi vejici sleza, nedaleč stran je sedel osamljen črn drozg, zamišljen ... In prezrt.

Drobna starka z izkrivljenim gležnjem je ponižno pospeševala hojo med podivjanimi sirenam, vozil. Na njen obraz je planil strah, ki je sicer zalepljen na njeni duši in vseskozi na preži ... Pred stavbo, na nasprotni strani ulice, sta se bežno pozdravila znanca z – ne povsem pristnima – nasmeškoma.

Iz iste hiše je na ulico priskakljala majhna deklica. S pentljo v laseh. Zazdelo se mu je, da diši od rože, ki jo je držala v roki. Njegov pogled se je orosil ... Od olajšanja.

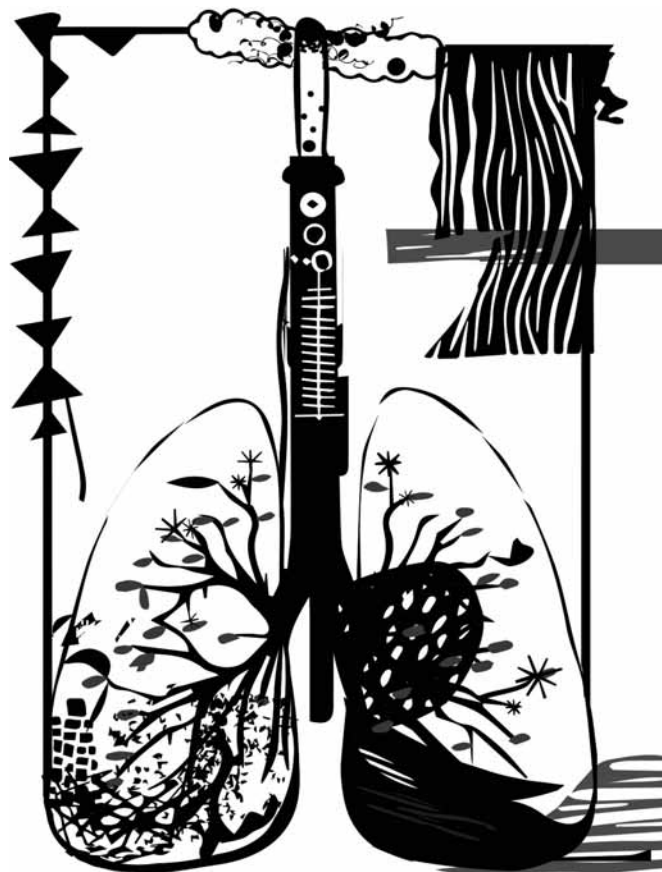
Zdaj je vedel, komu bo zapustil dehtenje večera in divje race na vodi.

Začutil je ostro zbadanje v pljučih. Prijel se je za prsi in se

ŽIVIM!

Živim v bivši jugoslovanski republiki Sloveniji, kjer vlada brutalni turbokapitalizem, kjer se skriva nelegalna mafija, legalna pa je na oblasti, ne glede na to, ali so levi, ali desni, ali kateri koli drugi. Kjer je pravna država samo na papirju, ne plačujejo prispevkov delavcem, kjer imajo nekateri 600 € plače, kava stane 1 €. Če se spomnim osemdesetih let, so imele npr. učiteljice 300.000 DIN plače, kava je bila po 10 DIN, najboljši koncert Siouxsie & The Banshees pa je stal 500 DIN.

Vsi so imeli štipendije, bone za študente, tudi kruh in delo. Brali smo Telex, revijo Zdravje in Našo obrambo, izhajal je tudi Komunist. Danes pa vsi zanikajo, da so bili v ZK, postali pa so masoni – Lions in Rotary. Elita je sedaj bajno bogata. Postavili so POP TV, nekakšno izpostavo ameriške TV, ki je zelo

Tjaša Žurga-Zabkar

zgrudil na naslonjač. Čakal je, da bolečina popusti. Sedel je ob žerjavici svojega ognja ... Kri v glavi je švistela, duša bi raje spala. Čutil je – to je edini čas. To je še edini čas neizprosne hrepenenja ... in hrepenenje je napelo priložnost. Bolečina se je odtrgala in utripala daleč za obzorji ...

V drhtečo roko je vzel zavojček. Iz njega potegnil cigareto in jo prižgal. Stresel je z glavo ter odvrnjen (in zavržen) od sveta, globoko, z neobičajnim olajšanjem in zadovoljstvom potegnil dim ...

Med kajenjem je zaprl oči in obraz se mu je razvedril. Spomnil se je cvetočih češenj na domačem vrtu iz otroštva ...

Prezir ga je molče opazoval in sklenil: »Demoni so pregnani.

Bojujoči se ne bo prikazal – nikoli več.«

V preziru – sebi najbližji.

Zuzanna G. Kraskova

senzacionalistična in kjer govorijo kravjo slovenščino. Res je, da smo morali plačevati 5.000 DIN depozita za prehod čez mejo, a vedno smo se znašli in hodili na izlete za 1. maja in 29. novembra. Počitnice na hrvaški ali črnogorski obali so bile super. Razumeli smo se z Nemci, vsa dekleta so bila v toplessu, mini krilcih in espadrilah. Olimpijada v Sarajevu je bila uspešno izvedena, Jure Franko je dobil celo bronasto medaljo, zagrebška pop skupina Riva je zmagala na Evroviziji. Angleži in drugi tujci so hodili k nam v severozahodni del Slovenije gledat močno glasbeno sceno, predvsem punk-rock-pop.

Za 29. novembra so vrteli dobre filme, partizanske, npr. Odpisani, Valter brani Sarajevo, Na svoji zemlji. Gledali smo risanke Bolek in Lolek, Tofsy, Sandokan in Kalimero. Obsedeni

smo bili s smučanjem, zato se je Zoran Predin dobro ponorčeval s pesmijo Bela simfonija. Na Radiu Študent smo poslušali Butnskalno in punk-rock glasbo ter novi val. V Ljubljani so igrali Anti-Nowhere League. Govoril sem z njimi in jim dal liter dolejškega sadjevca. Pevec Animal se mi je javno zahvalil, This is good stuff. Izhajali so fanzini, knjige, plošče od Pankrtov. Dandanes bi vse to komentiral samo z naslednjo narkomansko šalo. Zgoščenka reče gramofonski plošči: »Ta stara, si še vedno na igli?«

Dandanes živimo v združeni Evropi, ki jo povezuje samo evro in nič drugega, kjer razsajajo desni in levi ekstremizmi. Leta 1987 sem obiskal Gorbačovovo Sovjetsko zvezo, jedel peržoke z mjasom in piroške. Nekateri so naročali plošče iz Anglije, delavski čevlji za punkerje so stali v Borovem 6 dinarjev. Potem pa so kruhoborci rušili Jugoslavijo z različnimi nacionalizmi. Kot otrok sem poslušal Literarni nočno in Še pomnite tovariši. Vzgjali so nas v duhu enotnosti in prijateljstva. V srednji šoli smo poslušali Še pomnite punkerji z Igorjem Vidmarjem.

Kdor je imel več denarja, je lahko potoval po Evropi z InterRailom. Poleg Pike Nogavičke smo brali tudi Diarejo, slovenske in ruske klasike ter Zvitorepca Mikija Mustra. V slovenščini je izhajal Zabavnik. Gledali smo odlične švedske

filme, npr. Beli kamen. In slovensko Bratovščino sinjega galeba. Danes pa vrtijo samo nasilne filme ameriške B-produkcije in s tem kvarijo mladino. Izmišljevali smo si nove izraze, npr. ploščarna za prodajalno gramofonskih plošč. Bila je milica. Res da so včasih koga zaprli po krivici, a to se dogaja tudi dandanes. Od takrat do danes se zdravstvo ni nič izboljšalo in še danes trpinčijo 20.000 ljudi po PSIHUŠKAH, psihiatričnih zavodih, čeprav bi nekateri še radi delali in pišejo pesmi. Zdravniki so še vedno privilegirani in nič se ni obrnilo na bolje. Zavračali so diplome in praktično delali na črno. No ja, na srečo sem bil tako suh, imel sem manj kot 50 kg, in mi ni bilo treba služiti JNA. Verjetno so nam naredili kak dosje v službi državne varnosti, kamor so zapisali tri četrti neresnic, ker so obstajali hašišarski štipendisti SDV-ja. Še sedaj so v nacionaliziranem hotelu Slavija. Nosili smo priponke FALL OF YU in ÖVANHENGING MONTENEGRO. Ni bilo sovraštva, Bosanci so si gradili hiše v Bosni. Ni bilo sovraštva med nami. Nosili so špičake, kavbojke z belo črto in majico MIT in HARVARD UNIVERSITY. No ja, živel sem v teh časih, sedaj pa bi najraje emigriral v skandinavske države. Po želji, kot je dejal nekoč neki klonirani miličnik.

Črtomir Clonsky

IZPOLNITEV IN KAOS V NULO

Moje življenje je neskončni paradoks, zmes kaosa in norišnice, po drugi strani pa je popolnoma v nulo. Je kot bel list papirja, po katerem so sem in tja pisali, kracali in risali resnično najbolj različni ljudje. Vsak izmed njih je pustil svojo sled, svoj pečat in hvala jim za to. Z vsemi temi doživetji je tudi moje življenje postalo kot kakšen rimski mozaik, na katerega sem še posebej ponosen. In če ne bi bilo preveč neumnosti, bi pred ponosom lahko izpustil »še«. Resnično obožujem glasbo in verjetno bi marsikateri komad najbolj tekoče, krajše povzel celoto, bit mojega življenja. Odkar pomnim, sem imel svoje principe, svoje moralne vrednote, vedno sem iskal svoje ideale, imel svoje poglede na življenje, svoj občutek do soljudi. Vse to je počasi raslo, se spreminjalo in oblikovalo in upam, da bo še naprej tako.

Glede mojega odrasčanja se bom spustil samo tako globoko, da pojasnim, da mi kot otroku nikoli ni ničesar manjkalo. Prva leta, ko sva skupaj s sestro odrasčala in je naša družina nekako še bila družina, so bila zame res leta brezskrbnosti in veselja. Malce kasneje, ko stvari niso več tekale tako gladko, pa sem uspel najti nadomestilo v starih starših. OŠ mi ni delala nobenih problemov, kljub celodnevni pouku sem obiskoval še par športnih aktivnosti, sočasno pa tudi v šoli dosegal nadpovprečne rezultate, pa čeprav mi ni nikoli ravno dišala. Verjetno so ravno zaradi teh uspehov od mene pričakovali več, kot sem upal pričakovati sam, in ko smo se po koncu osemletke vpisovali v srednjo šolo, nisem imel pojma, kam naj grem. Kaj naj sploh počnem v življenju? V vsej tej zmedbi pa se je moje življenje verjetno šele resnično začelo. Imel sem to srečo, da se je moja večna upornost vsem stalnicam začela koncem osemdesetih, ko sem praktično brez ficka v žepu preko znancev in prijateljev hodil na koncerte po celi Jugi.

Vleklo me je tudi v tujino in ni bilo treba veliko, da sem uspel premagati tisti babbav in sem preko poletja štopal po celotni Evropi. Ni treba poudarjati, da sem srednjo šolo zajebal na celi

črti in da so že takrat postali moja stalnica alkohol, tablete, občasno, kadar sem – ali smo – ga izvohali, tudi horse in valjda – obvezno – tudi čiki. Še preden sem pošteno dozorel, sem se zaradi želje po osnovanju svoje družine že tudi prvič navlekel pa tudi spucal vse te svinjarije. In kot vse, kar se vrti okoli mene, je tudi družinsko življenje imelo čaroben začetek, pa porazen konec. Ko se je družinska idila končala, sem seveda spet zavil po poteh, poznanih od prej. Ni bilo dolgo, ko sem navlečen na horse popolnoma spustil zavore. Čeprav so mi bile posledice kristalno jasne, sem se prepustil toku. Po domače – jebalo se mi je za vse. Kmalu je sledil zapor, ki je zvečine le še pripomogel k moji antisocializaciji. V istem začaranem krogu se vrtim že skoraj celih 15 let.

Marsikdo, posebno po zaporih, gleda na svoje odločitve kot na odgovor na strašne krivice, ki so se mu zgodile. Ne, namesto da bi živel, raje životari in se prepričuje, da je ravno on tisti en in edini, ki ga je lajf zjebal. Sam ga – pa čeprav se mi zdi moj lajf kot čorba, katere sestavine so še meni neznanka – poskušam preživeti in vzeti kot nekaj resnično lepega, neponovljivega in unikatnega. To pa dejansko velja – a ne le zame, temveč za vse ljudi. Pa čeprav izza rešetk in ob realno slabih obetih v prihodnosti jemljem vsak dan življenja kot darilo, in ga do popolnosti skušam izživeti.

Za konec lahko rečem le, da več kot sem od svojega življenja dobil, ne bi mogel pričakovati. Ostalo pa je le nekaj, po čemer sem vedno hrepenel, ostala je odprta le ena stvar, ki sem jo resnično iskal, a nikoli našel. V vsem tem mojem kaosu sem hrepenel po nekom, ki bi bil vedno tam zame, kjer je najbolj potrebno in obratno; njo, ki bi ji lahko resnično brezpogojno zaupal, ki bi mi stala ob strani in me sprejela takšnega, kot sem. Ampak vsega pa res ne moremo dobiti, mar ni res?

David O.

ŽIVIM IN SANJAM

026
KRALJI
ULICE

Center mesta, napis na podhodu mestne hiše ... gremo gor, Maribor ...

Še zdaj doni in odmeva v glavi, a s pozitivnim prizvokom. To so bili časi tektonskih sprememb v naši družbi. Spomnim se Kojaka in družin z otroki, starostnikov, ki so prišli kar z avtobusom, preprostih, majhnih ljudi, ki jim je bilo vsega dovolj in so prišli na ulice, spomnim se tako rekoč vseh ostalih, ki so stali tam, neomajno in neupogljivo, ponosno, in se po gandijevsko borili za drugačen, boljši vsakdan.

Dovolj je bilo namišljene demokracije, ki se je sprevrgla v avtokracijo, zlaganih obljub in osebnega okoriščanja peščice ljudi, zapravljanja našega denarja, davkoplačevalskega, mojega ter tvojega in to brez računa. Dovolj je bilo kregarij, ki so nas razdvajale! Le kaj je lepšega kot spreti nekoč enoten narod, ga kontinuirano držati na tovrstni terapiji ter mu potem vladati iz neslutene višine, igrati z njim slepe miši. A vsemu pride konec ...

Še posebej se mi je vtisnilo v spomin, ko so policisti odložili čelade in prestopili na našo, mirno stran, spomnim se tistega rdečega cvetja v njihovih žepih in gumbnicah. Takrat so se res zatresli stoli in predvsem tisto, kar pride nanje. Z dvajsetprocentnim dvigom plač so jih mislili prelisiti, da bi šli nad lastni narod, celo nad tiste, morda lastne očete, ki so pred dobrima dvema desetletjema mnogokrat goloroki stali naproti tankom in izbojevali samostojnost. Dragi moji, to pa že ne bo šlo ...

Spomnim se tudi nekaj tistih posameznikov, ki so jih »višje sile« potisnile med nas, da bi nas še enkrat razcepili in razdvojili, kako so prinesli granitne kocke ... Pa saj niso nori, da bi jim nasedli, ne, ni jim uspelo ... Kaj pa predsednik države, ki je prišel med ljudi in rekel, če mislijo iti nad vas, potem naj gredo tudi nad mene, vi ste me izbrali in skupaj bom z vami, v dobrem in slabem. Skupaj bomo izbojevali to bitko. To mu je prineslo novo zmago na volitvah, postavil se je na stran ljudi, malokdo bi takrat zmoget to, predvsem zato, ker so politični vrhovi daleč od ljudi in od realnosti. A, on je legenda! No, in potem se je začelo, poslanci so si znižali plače za polovico ter se kar naenkrat nehali prepirati o bagatelnih in minornih stvareh. Sprva sem mislil, da jih je strah ulice, mislim svojih volivcev,

Danilo Šorli

ki so jih poslali in jim zaupali svoj glas v parlamentu, a na koncu so rekli, če je kriza, je kriza za vse, nisem mogel verjeti njihovim besedam, carji so!

Falanga se je nadaljevala, maksimalni znesek 3-kratnih zajamčenih plač je postalo pravilo. Uveljavilo se je staro pragmatično geslo, več kot pojesti in popiti tako ne moreš, zakaj bi gradili nebotičnike, če pa je samo eno življenje, v katerem je to, da imaš čisto vest, osnova, vse ostalo je daleč zadaj, nepomembno ... V trenutku so se zlomili centri moči in lobiji gospodarskih ter negospodarskih subjektov, podatki, ki so jih pred nas prinašali tokrat bolj objektivni mediji, ne podaljšane roke te ali one strani, so bili presunljivi in presenetljivi. Novice se sedaj začenejo s pozitivnimi stvarmi, rumenih stvari tako rekoč ni več. Dovolj je bilo iger ...

Joj, kar nisem mogel verjeti, kaj se skriva v eni sami pogodbi v gospodarstvu, v enem samem pravnem poslu, naročilu, kakšno je ozadje drobnega tiska v drobnem tisku, kdo vse se gosti na naš račun. Paradoksalno sem se ob tem spomnil na svojega strica, obrtnika, ki mi je v mojih študentskih letih, ko sem se preživil na način, da sem delal pri njem, zaupal: »Veš, vsi najboljši biznisi se sklepajo v gostilni«. Morda to drži, ampak da je bila naša država ena sama javna restavracija, z eno izjemo, da smo bili nekateri vedno samo plačevalci računov, to pa mi ni šlo v glavo. Vedno sem mislil, da je DDV samo eden, sedaj sem spoznal, da je bil DZB največji in najvišji davek, davek za budale, za nas preproste ljudi. In kako so padali monopoli in karteli. Kot domine, nekoč prijatelji pri nečednih poslih so začeli

obtoževati drug drugega, veriga je pokala na tisoč koncih, in kljub temu da so bili varilci sicer pripravljeni rešiti to zadevo, je bilo razbitih preveč členov, mnogo preveč ...

Vojaki iz vseh vojaških misij so prišli domov, pomagajo preprostim ljudem, ko le-ti ne zmorejo, kot nekakšni osebni asistenti, mirnodobno stanje je in ni ga lepšega občutka kot pomoč doma, ne tam nekje, pa četudi je plačilo manjše.

Slovenija je Slovenija in Afganistan je Afganistan in tudi minister jih lahko tako rekoč vsakodnevno obišče! Vsa prazna vojaška stanovanja so dobile mlade družine v brezplačni namen, brez točkovanja in podobnih kozlarij, pogoj je le naraščaj. Število ločitev se je prepolovilo, zanimivo, celo sociologi ob tem skomigajo z rameni ...

Mestna jedra so polna obrtnikov in s tem ljudi, sleherno prazno poslopje diha in živi, tudi to je prešlo v brezplačni najem, brezposelnost je sunkovito padla in na enega upokojenca ni zgolj 1,3 zaposlenega, to je že daleč za nami ... Red se je vzpostavil, stvari so se pocenile, ljudje ne delamo samo za poplačilo položnic, v katerih notranji seštevek večinoma nimamo vpogleda.

Še bolj zanimivo se mi zdi dejstvo, da smo se sosedje ponovno začeli pozdravljati, da opazimo drug drugega in da tema ni samo vreme, kao po bontonu. Koliko manj je depresij, psihoz, sonce sije, tudi takrat, ko ga ni, v srcih državljanov je, po dolgem času so začutili, da je to njihova država in da niso njeni ujetniki.

Mladi, ki so odstavali v tujino za kruhom, se vračajo domov, celo gorske kmetije in zaselki so se začeli polniti in celo

gradbeno dovoljenje dobiš v 14ih dneh, kot v Avstriji. Cene zdravil so se prepolovile, gneče za operacije ni, dokončno se je profiliralo, kaj je javno in kaj zasebno, ni več dopoldan eno in popoldan drugo.

Deset osnovnih življenjskih živilskih artiklov, ki jih je določila vlada, ki sedaj dela kot najbolj utečen in sinhron stroj, je tako rekoč na tretjinski ceni, ni več lakote in lačnih otrok, zavetišča za brezdomne so prazna, zaprli smo ambulate za ljudi brez obveznega zdravstvenega zavarovanja, vsak državljan ima namreč zavarovanje do konca življenja, dopolnilno je šlo na smetišče zgodovine.

Bolnišnice so pošliltane v nulo, niso več potrebne humanitarne akcije za temeljne in življenjsko pomembne stvari, kot nekoč, mamografi etc., to se sedaj nabavlja iz amortizacije. Industrija, celo težka, se je začela vračati v naše mesto, tujci so začutili, da nam gre zaupati, o

tem, da znamo kvalitetno delati, ni bilo nikoli govora, to so tako vedeli. Na medmrežju so zaživele spletne strani z imeni tistih, ki so jih dobili s prsti v marmeladi, nobenih sankcij niso doživeli, rehabilitirani so bili takoj, a vzpostavil se je nov standard, ne več pravnomočna obsodba, ampak moralna obsodba. Tisti, ki so visoko letali in ignorirali osnovne postulate človeškega dostojanstva in s tem tudi dela, so pristali brez koles ... Tržno gospodarstvo deluje, nadzorni odbori ter nadzorniki izvajajo poplačila manka iz svojega premoženje, res da redko, saj jim sedaj ne uide več noben papir in noben podpis, pravna država deluje. Celo nekaj odvetnikov je moralo zapreti svoje advokature, ker ni dela, iz naroda zdravarjev smo postali narod medicije, skorajda ni moč verjeti. Naši športniki se dobesedno fajtajo, da bi nastopili za našo reprezentanco, za našo himno, kar naenkrat ni več poškodb, priprav za naslednje leto, problemov s

križem, družino, poroko, nerazumevanja z ostalimi reprezentanti, vsi so postali ena velika družina. Denar je v drugem planu. Čast gledati v slovensko zastavo, tega ne gre opisati, to so sedaj njihove besede ...

In le kdo se še spomni preigravanj o levih in desnih, o drugi svetovni vojni, kdo je bil zgoraj in spodaj, živimo za danes in skrbimo za trajnostni ter zelen razvoj ter imamo pri tem v mislih naše otroke, vnuke ... Zdi se mi, kot da smo ponovno doživeli samostojnost, neko novo, notranjo ...

Brrr, brrr, me iz spanja prebudi zvok radio ure, jezno z desnico udarim po njej ...

Živim! Vsaj sanje so mi pa vseeno dovoljene, mar ne!?

Boštjan Cvetič

027
KRALJI
ULICE

TRAGIKA IN HUMOR

Ko me je urednica tega časopisa prosila, naj napišem kako zgodbo, ki jih piše življenje, sprva nisem vedel, katero naj zapišem, kajti toliko jih je, da bi jih bilo dovolj za celo knjigo, morda bo kdaj celo izšla. Zaupal vam bom zgodbo, ki je resnična in iz časov daleč nazaj, če pogledam natančno, sega v leto 1975. Takrat sem se ravno vrnil domov iz služenja vojaškega roka v takratni JLA, in sicer v Varaždinu. Moje dekle je bilo visoko noseče, njeni starši pa so imeli neko hiško v Šentvidu nad Ljubljano in počasi smo se pripravljali na poroko. Imela sva kup opravkov in tako je naneslo, da sva želela v Kino Union pogledati nek film! Dekle je imelo še neke opravke v službi, jaz pa sem jo z vstopnicami v roki čakal na Nazorjevi ulici. Čakam in čakam, nje pa od nikoder!! Naenkrat pride mimo moj znanec, me pozdravi, in vpraša: »Greš ti tudi v kino?« Pritrdim in pojasnim, da čakam dekle, ki naj bi prišlo vsak čas. Tedaj me vpraša, kako izgleda to dekle. Začnem mu jo opisovati, nakar pove, da se je nedolgo nazaj pred Namom nasproti pošte zgodila prometna nesreča. Avtobus naj bi povozil neko dekle! Takoj sem zaslutil, da nekaj ni v redu, in se napotil na lice mesta preverit. Prišel sem do pošte in imel sem kaj videti – moje dekle je bilo povoženo do smrti. Takratna ljudska milica je bila že prisotna, komaj sem jim dopovedal, da je to moje dekle in da jo poznam, kot tudi njene starše! Prosili so me, naj jim povem, kaj se je pravzaprav

zgodilo. Ker sem po naravi humorist, sem lažje premagoval žalost in tesnobo v srcu. Prišel sem k njenim staršem in oba sta me vprašala, kje je Tanja. Nekaj časa sem bil tiho, nato sem pojasnil, kaj se je zgodilo! Obsedeli smo v tišini, znenada pa je Tanjin oče rekel, da gre v kurnik pogledat, če so vse kokoške na svojem mestu. Kar nekaj časa ga ni bilo nazaj. Čudno se mi je zazdelo, zato sem šel za njim in potem ... šok. Tanjin oče se je iz obupa obesil! Takrat še ni bilo telefonov, kot jih imamo danes, zato sem moral k bližnjemu sosеду prosit, če lahko pokličem reševalce in milico. Ko so oboji prišli, so Tanjino mamo odpeljali v umobolnico, očeta pa na pokopališče! Tanja in njen oče sta bila pokopana hkrati, medtem ko je mati umrla v bolnici nekoliko kasneje! Kljub temu da sem takrat izgubil dekle in otroka naenkrat, za povrh pa še njene starše, nisem obupal, kajti vem, da bom tudi jaz nekoč umrl. Ta čas – kot vse kaže – še ni prišel na vrsto, sicer se mi pa nikamor ne mudi. Če sem preživel takšne in drugačne dogodke s tragično vsebino, sem jih z vero in upanjem, da bo nekoč bolje. In res je tako, šele sedaj živim spokojno, imam dobro ženo, sin pa dela v Avstriji kot računalniški programer. Doma postorim kaj okoli hiše, včasih spečem kako pecivo ali torto, nadvse rad pa napišem kak vic. Te zelo rad tudi pripovedujem, zato še ŽIVIM.

Gregor B. Hann

MILOŠEV FOTOGRAFSKI KOTIČEK

028
KRALJI
ULICE

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

foto: Miloš Stosić

VRNITEV PRAKRIKA – PESMI IZ MALOMARNOSTI

1.

ZANIKAL BOM,
ZANIKAL, DA SEM KDAJ KOLI SANJAL KONJE,
ŽIMO, OROŠENO OD CIGANSKE ROSE,
ZANIKAL BOM,
ZANIKAL, DA SEM KDAJ KOLI POPEVAL PESMI
OD CIGANSKE ŽARJE OROŠENIH ŽENA.

2.

GOSPOD, POSTOJ, PREDEN
SPUŠTIŠ ELEKTRIKO V NAŠE NADSTREŠKE,
PREMISLI,
PA NAJPREJ NAM ISKRO PRIŽGI,
VZPLAMENI SVEČO, S PETROLEJKAMI ODŽENI TEMO,
BOJIM SE, DA BOMO OB VID ZARADI ODBLESKA ŽARNICE,
OČI SO SE VSE PREVEČ NAVADILE MRAKA,
MIMOGRIDE NAS Povedi V PRAVO SMER,
NAVADI NAS, DA BOMO POSTALI GOSPODARJI ELEKTRIKE,
JO ZNALI UPORABITI, UKROTITI IN OBVLADATI,
NA KONCU PA NAM DARUJ ŠE ZAPOSLITEV,
DA IZ NEČESA LAHKO NABAVIMO KABLE,
DA LAHKO RAČUNE ŠE PRAVI ČAS PORAVNAMO,
IN POTEM PRIPELJI, BLAGOSLOVLJEN VEKOV VEKE,
SVETNICO, NAŠO ELEKTRIKO,
LE TI NAM LAHKO PRISKOČIŠ NA POMOČ.

3.

ČE BOMO KDAJ DOUMELI,
DA NAŠE BESEDE NISO PRAZNE ŠKOLJKINE LUPINE,
TEMVEČ V NJIH NEKAJ ŽIVI
IN UTRIPA V TEM NEČEM, IN ČAST IN KREPOST,
KOLIKOR JE ŽE PREPERELO IN GRINTAVO,
ŠELE TAKRAT BOMO PRIŠLI DO NEKOGARŠNJEGA ZAUPANJA,
IN ČE OB TEM DOJAMEMO, DA TUDI TISTI, DRUGI,
KOLIKOR JE ŽE OSTUDEN IN DIVJJE IZGLEDA,
VE, DA BESEDA NI ZGOLJ PRAZNA ŠKOLJKA,
TAKRAT SE BOMO LAHKO SPOŠTOVALI ...

4.

POTI SVETA SO NAM OD NEKDAJ ODPRTE
IN VSAKODNEVNO BLODIMO PO NJIH,
STEZE ZASELKOV NAS NAVIDEZNO KLIČEJO,
A NA NJIH STRAŽARIJO LJUDJE.

5.

ODHAJAM NOVEMU DOMU NAPROTI,
TA, DAVNO IZGORELI PLAMEN, JE ZAČEL ŽRETI,
TISTI, KI ME ŠE ČAKA, MORA OŽIVETI,
KDOVE, ČE BOM ZA TO ŠE ENKRAT ZBRAL MOČI.

6.

LUČI VELEMESTA, KAJ IMAM OD TEGA,
KO IZ ODDALJENIH OBZORIJ GLEDAM NJIHOVO UTRIPANJE.

foto: Miloš Stosić

7. (KARIERA)

LETA DOLGO SO MOJE DLANI OBJEMALE MOTIKO
IN V ZGODNJE JUTRO PLELE NJIVE,
NA POTI SO SE LOPATE IN MOTIKE V NJIH NASELILE,
VODOVOD, TELEFON SO V HIŠE NAPELJEVALE,
PA SO JIH ZAMENJALE SEKIRE,
V KUPE, KLETI TUJA DRVA KOPČILE,
MOJE DLANI SO HREPENELE PO SVINČNIKU,
AMPAK V NJIH SO SE VSEMU NAVZLIC NASELILE SIRKOVE METLE,
PRAH KOČ IN PODSTREŠIJ PREGANJALE,
NA KONCU SO SE V STO SMERI PREKLETE DLANI RAZGUBILE,
A IZMED ŠOLSKE TABLE, RAČUNALNIKA, DIKTAFONA
SO PAKETE S HRANO ŽAREČE PRIVILE,
KONTEJNERJE – OBCESTNEŽE DO DNA PREMETALE,
SVINČNIK – VSEVED, KI KNJIGE IZPISUJE,
PA JE MOJIM PRSTOM OSTAL ZGOLJ HREPENENJE.

FARKAŠ IŠTVAN – SIGF

ALI MI BO USPELO?

Ljudje imamo v življenju različna pota. Nikoli pa si nisem mislila, da bo kaj takšnega doletelo tudi mene. Pri 22-ih letih sem zbolela za neko boleznijo, tedaj sem se še trudila končati šolo, vendar me je vse hendikepiralo prav zaradi bolezni. Z zaključeno osnovno šolo sem poskušala s prošnjami, marsikdaj mi niso niti plačali. Od 2008 do 2012 nisem imela nikakršne socialne podpore, skušala sem se sama preživeti in sem med drugim na cesti beračila za hrano. Nujno sem potrebovala dodatno zavarovanje, saj sem navsezadnje bolna, nujno pa je bilo pokriti tudi naročnino na telefon. Na ta način sem lahko kontaktirala delodajalce in iskala možnosti zaposlitve. Kot posledica so se nabrale položnice za osnovno preživetje, od mobitela in dodatnega zavarovanja. Leta 2012 sem končno zaprosila za socialno podporo, ki so mi jo odobrili, in sem lahko odslej živela za silo dostojno. Po posvetu s pravnikom sem izvedela, da je že približno 7.000 Slovencev v osebnih stečajih. Na vratih so se mi začeli nabirati rubežniki, nekateri so šli preko vseh zakonov, odplačevanje po obrokih pa ni bilo možno, saj nisem imela od kje vzeti. Prosila sem tudi za odpis nekaterih dolgov, vendar so bile megalomanske korporacije, ki bi si to lahko privoščile zavoljo človeka, ki ni kriv za svojo usodo, popolnoma gluhe in prošnje vse po vrsti zavrnjene. Tako sem sklenila, da sprožim osebni stečaj. Nazadnje je nekdo sprožil tožbo na vrhovnem sodišču, da se mu – če je človek brez premoženja – kratijo človeške pravice, in obveljalo je, da greš, če nimaš ničesar, lahko v osebni stečaj. Postopek je zelo enostaven. Prijaviš vse svoje dolgove in po določenih letih, ko stečaj mine, se ti v celoti odpisejo, in končno zaživiš na novo, brez dolgov. A situacija vseeno ni tako enostavna. Imela sem na izbiri bodisi vsak mesec rubežnike na vratih in spopadanje s tem, bodisi stečaj. Zdaj sem uradno v osebnem stečaju. Če se bom v tem času zaposlila, bom zelo vesela, da bom lahko vračala denar, saj ti po zakonu ostane 570 EUR (plače), ki ti je ne morejo vzeti. To vseeno predstavlja denar, ki bi ga lahko imela za preživetje. Ker nimam ničesar in sem lastnik ničesar, ni prišlo do prodaje nobene lastnine. Živim v hiši, kjer mi je oče v kleti naredil garsonjerico. Jasno je bilo rečeno, da bom to tudi dedovala. Moj oče je že precej v letih in ima za seboj že dve operaciji. Pomeni mi vse na svetu, saj je edini, ki mi občasno pomaga, in tudi edini, na katerega se lahko zanesem. Ostali sorodniki mlatijo prazno slamo in so nesramni, mama pa se zame ne zmeni že leta. Pravzaprav je nisem videla dobrih 7 let in niti ne vem, če je še živa. Če se v tem času, ko bom v stečaju, mojemu očetu kar koli zgodi, jaz avtomatično dedujem nepremičnino, tj. teh 40 kvadratov, ki se avtomatično prodajo,

foto: Aleksander Petric

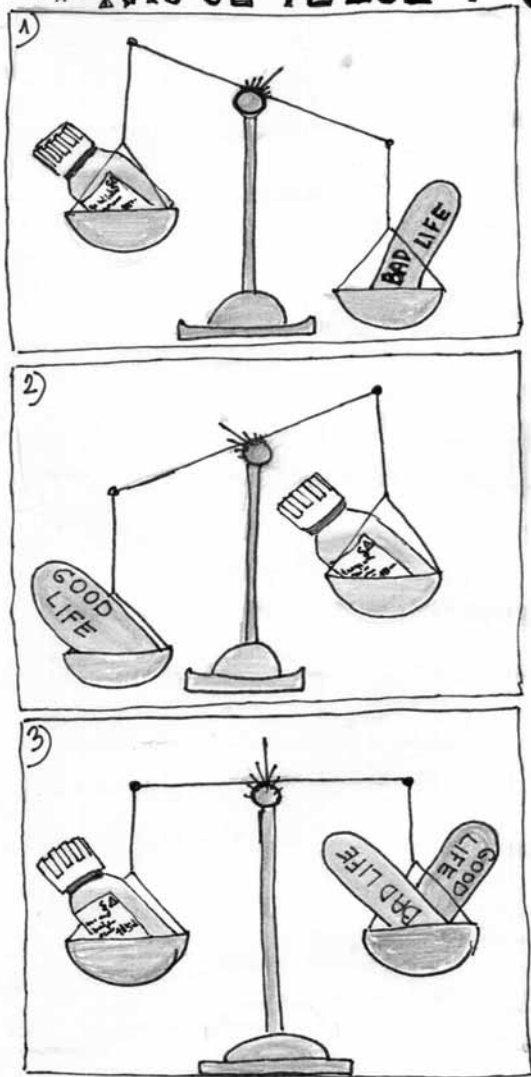

Severa

saj gre vse, kar imaš, v stečajno maso. Tako bodo moj dom prodali na dražbi, cena zarubljene premičnine pa se spusti za 50 odstotkov in tako bom ostala brez vsega, na cesti. S tistimi nekaj fičengi si ne bom mogla nič pomagati. Včasih, ko se uležem ali zatisnem oči, se sprašujem, kako bo. Skušam si predstavljati, kako beračim na cesti in spim z brezdomci. Le kako bi se znašla? Predstavljam si spanje na železniški postaji. Ulijejo se mi solze, ko pomislim, da moram zapustiti domačo ulico, po kateri grem zjutraj po časopis in pozdravim sosede. Nakar se obrnem na bok in skušam zatisniti oči. Danes se nikoli ne ve, v trenutku se lahko marsikaj zgodi in mojega očeta več ne bo. V življenju nikoli ne veš in igra, ki jo igram, je ruska ruleta. Bo šlo skozi ali ne? Včasih se sprašujem, zakaj mora biti vse tako prekleto zakomplicirano in težko. Pa vendar odgovora pogosto ne najdem. Stanje s službami je katastrofalno. Zaradi krize je na zavodu 130.000 ljudi in prošnje lahko pošiljam do onemoglosti. Vsi dobro vemo, kakšna je situacija. Ponavadi ostanemo brez odgovora, saj služb enostavno ni. V mesecu juniju sem praznovala svoj 28. rojstni dan. Tega sem se prav posebej veselila, zaenkrat mi gre vse dobro. A kaj kmalu se lahko vse obrne. Za rojstni dan si želim samo zdravja, ki pa je pri meni okrnjeno. Skozi 28 let življenja sem se marsikaj naučila. Moram priznati, da sem se iz nadute, arogantne in »prepametne« najstnice prelevila v zelo realno osebo, ki stoji trdno na tleh. Ne bi mogla ravno reči, da sem priplavala po župi, a vseeno – življenje je lepo in ponovno ga odkrivamo vsak dan. Mami me je rodila 9. junija ob 7h zvečer. Ko me je babica prvič videla skozi steklo, sem imela sorazmerno dolge lase in nisem bila tak dojenček kot ostali, pač pa polna črnih las, z modrimi sijočimi očmi. Kot otrok sem bila živahna, predvsem pa samosvoja. Če mi je človek rekel, naj ne dajem fizičnega v nos, sem storila ravno to, iz nekakšnega principa, in seveda ker je bilo zanimivo. Taka ostajam še danes, zvesta sem sama sebi, življenje pa teče svojo pot. Imam sanje postati slikarka in postaviti se na lastne noge. Če se kdaj srečamo na cesti, potem boste verjetno vedeli, da mi ni uspelo in sem ostala brez doma. Tako se ob mojem rojstnem dnevu nehote vprašam, ali mi bo uspelo.

Maja Klemenčič

STRIP: KAJ JE TEŽJE ?

Maruša

METADON

**METADON TI DA KRILA,
KI SE NE BODO TAKO HITRO ZLOMILA.
METADON TI DA POTUHO,
SAJ SANJAŠ VEČINOMA »NA SUHO«.
METADON TI DA ZAVETJE,
DA OBDRŽIŠ INTEGRITETO IN »SVOJE« IMETJE,
DA KO SE SPOMNIŠ NASE, TI GRE NA BRUHANJE.
METADON TI DA SAMOZAVEST,
DA OSTANEŠ SAM SEBI ZVEST.
METADON TI DA OMEJENOST,
LAŽNO IN KRUTO UREJENOST.
METADON TI DA VSE IN VSE TI VZAME,
DA TI VSE ALI PRAV NIČ NE OSTANE.
NA METADONU JE VSE MOŽNO
(TUDI STOKRAT PREVOZITI KRIŽIŠČE – KROŽNO).
NE MOREM BREZ, NE MOREM Z NJIM.
SAJ SEM SREČEN, A HKRATI TRPIM!!!**

MARUŠA

Odgovorna in izvršna urednica:

Mirjam Gostinčar

Tehnični urednik:

Chris Hartke

Uredniški odbor:

Bojan Dekleva, Luna Jurančič Šribar, Jean Nikolić

Sodelavci uredništva:

Ana Breznik, Tomaž Golob, Tomislav Gruden - GTS, Gregor B. Hann, Jakob Harisch, Jurij Kunaver, Peter Kvac, Barbara Jozelj, Žiga Novak

Oblikovanje:

Karlo Medjugorac

Lektoriranje:

Mojca Pipan

Ilustracije:

Tjaša Žurga-Žabkar, Severa, Lea Artist Mihalič, Maruša, Danilo Šorli, Damjan Majkič,

Matej Ban in Jean Nikolić

Fotografije:

Sandi Petric, Žiga Merkun, Matic Munc, Franjo Francič, Peter Osterveršnik in Miloš Stosić

Tisk:

Tiskarna Vovk

Izdajatelj:

Društvo Kralji ulice ISSN 1854-2654

Cena časopisa v ulični prodaji je 1 EUR.

V primeru pošiljanja časopisa po pošti je cena enega izvoda 2 EUR.

Letna naročnina za organizacije v Sloveniji znaša 24 EUR, v tujini pa 48 EUR.

Naslov uredništva:

Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana

Telefon: 059 022 503

E-pošta: info@kraljiulice.org

Spletna stran: www.kraljiulice.org

Transakcijski račun za prostovoljne prispevke:

SI56 0510 0801 2105 010 odprt pri ABanki Vip a d. d.

SMS-KOMENTARNICA:

030 323 306

PRAVILA PRODAJE ČASOPISA KRALJI ULICE

Ker želimo, da bi časopis Kralji ulice lahko prodajalo čim več ljudi in da bi dosegel čim širši krog bralcev, je pomembno, da vsi skupaj skrbimo za njegov dober ugled. Ko prodajalci prodajajo časopis Kralji ulice, namreč ne predstavljajo le sebe, pač pa celoten projekt Kralji ulice. Doslej so bili naši prodajalci v javnosti zelo dobro sprejeti in so mnogi kupci pohvalili njihov pristop. Zelo si želimo, da tako ostane tudi v prihodnje, zato prodajalce in prodajalke prosimo, da se držijo spodnjih pravil in tudi svojega občutka o tem, kako časopis Kralji ulice še bolj približati našim bralcem.

1. Časopis prodajam na miren in nevsiljiv način.
2. Drugim prodajalcem časopisa Kralji ulice izkazujem spoštovanje in se zavedam, da imajo ravno tako pravico do prodaje časopisa kot jaz.
3. Z drugimi prodajalci se miroljubno dogovarjam tudi glede lokacije prodaje.
4. Morebitne nesporazume rešujem na miroljuben način.
5. Med prodajanjem časopisa ne uporabljam alkohola in/ali drugih drog.
6. Časopis prodajam po njegovi ceni in kupcev ne zavajam.
7. Med prodajo časopisa ne beračim.
8. Spoštujem odločitev kupca glede nakupa časopisa.
9. Med prodajo imam uradno izkaznico društva na vidnem mestu.

Če se prodajalec ne drži pravil prodaje, je na to najprej opomnjen s strani strokovnega delavca, potem pa lahko začasno ali trajno izgubi pravico do prodaje časopisa Kralji ulice. Prosimo kupce, naj nam v uredništvo sporočijo morebitne kršitve zgornjih pravil! Zbiranje prispevkov za ponatis časopisa ni aktivnost društva, ampak je poskus zavajanja kupcev!

PROJEKT PODPIRAJO:

Mestna občina Ljubljana – Ministrstvo za zdravje

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti – FIHO

Od januarja 2007 je časopis Kralji ulice

član mednarodne mreže cestnih časopisov (INSP).

Mnenja avtorjev prispevkov ne odražajo vselej mnenj uredništva.

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO,
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

							IME PESNIKA VRAZA	VOZNIK VELIKEGA CESTNEGA VOZILA	ORIGINALNO GESLO FRANC. REVOLUCIJE, ENAKOST	DOMAČA VPREŽNA ŽIVAL	MANUŠE KOPNO SREDI VODE	SESTAVIL JOŽE PETELIN
							IME IGRALCA ŽIGONA; OBLIKA IMENA STEVAN					FRANCOSKI PISATELJ GIDE
							VISOKA STOPNJA JEZE					
							NEKDANJI AMERIŠKI POP ZVEZDNIK (FRANKIE)					
							NEKDANJI KAMBOŠKI POLITIK (LON)			A B C ? ? E F NAŠA ASTROLOGINJA (META)		
							PLIŠASTA TKANINA, IMENOVANA PO POLO-TOKU KRIM					
							UGASLI JAPONSKI OGNJENIK, SVETA GORA					
VISOKA GORA V KAMNIŠKIH PLANINAH		GORIVO ZA STARE SVETILKE	1/3	RIBJE JAJČECE	SOPROG	DRUGO NAJVEČJE FINSKO JEZERO	KOLEGA V ZAPORU	OKRAJŠAVA ZA TELEVIZIJO	JELKA (LJUĐSKO) RT NA SKRAJNEM J. ISTRE		NELOŠČENA, TRDO ŽGANA GLINA	NEPRIJETNA ZADEVA
NASPROTJE PESI-MISTKE										PASJA KOČA		
NAS KITARIST IN SKLADATELJ (IME IN PRIIMEK)										SKRIVNI BANČNI PREDAL		
NaŠ PRED LETI ODLIČEN KEGLJAČ (MIRO)								PRIMORSKI VZKLIK IME IGRALCA STOPPE		SKUPINA ENAKIH CELIC	DO-7- MI-FA-SO-LA--- MLADIČ PTICE UJEDE	
VINO-RODNA RASTLINA					GLEDALŠKI PROGRAM MERSKA ENOTA V GLASBI							
SKUPINA ČEBEL				TRDA KOVINA (TI) DRUGO IME ZA KOSITER						NAJVEČJA DOLENJSKA REKA		
GLAVNA ZAGREBSKA ULICA					VELIK AFRIŠKI PTIČ					GLINA ILOVICA		ATLETSKI KLUB
SPISEK CEN					JEZIK BANTU ČRNCV (IZ ČRK LAI)					IME PEVKE MAVRIČ		
GR. JUNAK PRED TROJO (TUDI AJAS)					BAKTERIJA V OBLIKI KROGLICE					STAR ČASTITLJIV Mož		

sestavil: Jože Petelin

POZOR - NAGRADNA IGRA

Pravilno izpolnjeno križanko pošljite na naslov: Društvo Kralji ulice, Pražakova 6, 1000 Ljubljana - in se potegujte za zabavne nagrade: knjigo Franja Franciča Meseno spoznanje, Tlakovanke (zbirka pesmi, aforizmov, šal, grafitov in nadglasov), stripovski zvezek Stripnik III, DVD-trojček, zgoščenko »Odpeti pesniki« - izbirate lahko med pesmimi Daneta Zajca, Srečka Kosovela in Nika Grafenauerja ter zgoščenko Ulični žvrgoljivosti Kraljev ulice.

Iskrene čestitke nagrajencem prejšnje pravilno rešene nagradne uganke, ki so: Jožica Šantl iz Jarenine, Elida Antonič iz Grosupljega, Nada Bajt, Petra Konstantinovič in Drena Prtija iz Ljubljane, Josip Kavka iz Postojne, Otmar Krajnc iz Portoroža, Andrej Mohar iz Loškega Potoka in Novak Slavko iz Kamnice.